

KVIZ ZNANJA

IZ OBLASTI SIGURNOSTI U SAOBRAĆAJU
I SAOBRAĆAJNE KULTURE

PRIRUČNIK ZA KVIZ ZNANJA

**IZ OBLASTI SIGURNOSTI U SAOBRAĆAJU
I SAOBRAĆAJNE KULTURE**

www.kvizznanja.ba

NAŠ CILJ

Cilj ovog projekta je doprinos povećanju stepena sigurnosti u saobraćaju na Tuzlanskom kantonu kroz podizanje nivoa znanja kod srednjoškolaca o sigurnosti u saobraćaju, saobraćajnim pravilima, pravilima ponašanja u saobraćaju, saobraćajnoj kulturi i posljedicama nepoštivanja saobraćajnih pravila i propisa.

Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja TK u partnerstvu sa Ministarstvom obrazovanja i nauke, Pedagoškim zavodom Tuzlanskog kantona, Ministarstvom unutrašnjih poslova i srednjim školama sa područja Tuzlanskog kantona organizuje „Kviz znanja iz oblasti sigurnosti u saobraćaju i saobraćajne kulture“.

Svjedoci smo sve većeg broja saobraćajnih nezgoda koje se događaju na putevima na području Bosne i Hercegovine, pa tako i na području Tuzlanskog kantona. U saobraćajnim nezgodama, često, kao pješaci ili putnici u vozilima učestvuju djeca i mladi. Posljedice u takvim nezgodama mogu biti fatalne po tu ranjivu kategoriju učesnika u saobraćaju.

Saobraćajne nezgode najčešći su uzrok smrti mladih ljudi u dobi od 15 - 29 godina. Ukoliko se ovakav trend nastavi, saobraćajne nezgode će do 2030. godine biti peti najčešći uzrok smrtnosti ukupne svjetske populacije, učestaliji od AIDS-a, raka pluća i dr.

Na cestama širom Bosne i Hercegovine, godišnje se dogodi oko 38.000 saobraćajnih nezgoda u kojima pogine oko 300 osoba, a oko 10.500 bude lakše ili teže povrijeđeno. To je oko tri puta više nego u zemljama Zapadne Evrope.

Istraživanje je utvrdilo da samo u Federaciji BiH u saobraćajnim nezgodama svake godine u prosjeku smrtno nastrada oko 105 osoba i preko 6.800 osoba bude lakše ili teže povrijeđeno i da pri tome ekonomija Federaciji BiH gubi preko 400 miliona € godišnje (preko 5% svog godišnjeg BDP-a) ako se uzmu u obzir ukupni troškovi medicinskog liječenja, imovine, administrativni rad, gubitak produktivnosti itd.

Istraživanje je pokazalo da se samo u Tuzlanskom kantonu godišnje dogodi oko 2.650 saobraćajnih nezgoda, u kojima prosječno svake godine smrtno nastrada oko 36 osoba i oko 2.000 osoba zadobije teške ili lakše tjelesne povrede. Tuzlanski kanton je u 2018. godini drugi kanton po broju smrtno nastradalih u saobraćajnim nezgodama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Analizirajući starosnu strukturu nastradalih lica u 2018. godini na području Tuzlanskog kantona, najteže posljedice zadobila su lica starosne dobi od 18 do 30 godina i to 701 lice što čini 36,4% od ukupnog broja nastradalih lica (od kojih su 3 lica smrtno stradala, 46

lica zadobila teške tjelesne povrede, a 652 lica lakše tjelesne povrede), zatim slijede lica od 51 do 65 godina i to 321 stradalo lice (8 lica smrtno stradalo, 43 lica zadobilo teške tjelesne povrede, 270 lica sa lakšim tjelesnim povredama). Potrebno je posebno istaći da je u 2018. godini u saobraćajnim nezgodama na području Tuzlanskog kantona povrijeđeno 217 lica starosne dobi do 17 godina.

Poznato je da su djeca najranjiviji dio učesnika u saobraćaju. Djeca uzrasta od 8 do 14 godina tri puta više stradaju od generacije svojih roditelja starosti od 26 do 40 godina. U tih 20 do 25 godina razlike u životnoj dobi stižu se neophodna znanja i iskustva

koja mogu da se izgrade samo kvalitetnim nastavnim i vannastavnim sadržajima i pedagoškim metodama kako u predškolskom tako i školskom periodu.

Sve je više pritisaka na razvoj i odrastanje djece i mladih od svih opasnosti razvoja savremenog društva, što usložnjava i edukaciju djece u predškolskim i školskim institucijama. Prema tome uloga predškolskih i školskih institucija u razvijanju saobraćajne kulture kod djece i mladih predstavlja imperativ zbog činjenice da će se daljnji razvoj bazirati na usvojenim znanjima iz ovih institucija.

Veoma je važno da djeca dobiju priliku da, kroz kvalitetne sadržaje i forme, saznaju i nauče osnove saobraćajne kulture i sigurno ponašanje u saobraćaju.

Neke od smjernica za unapređenje nivoa sigurnosti djece i mladih u saobraćaju su:

1. Pružiti pomoć roditeljima da na pravi način pripreme i obuče djecu za samostalno kretanje i ponašanje u saobraćaju,
2. Odgajateljima, učiteljima i nastavnicima, u okviru nastavnih i vannastavnih aktivnosti, primjerenim i programskim sadržajima i formama, omogućiti obuku za kvalitetan pedagoški rad sa predškolskom i školskom djecom u oblasti saobraćajne kulture.
3. Da prilazi predškolskim i školskim ustanovama budu saobraćajno sigurni, odnosno da eventualni rizici u kretanju djece budu svedeni na minimum.
4. Potrebno je pripremiti i realizovati trajne programe unapređenja saobraćajne kulture i sigurnosti na nivou lokalnih sredina i kantona.
5. Potrebno je organizovati školske saobraćajne sekcije i takmičenja na nivoima od predškolskih i školskih ustanova, kojima bi se djeca stimulisala za kvalitetnije i intenzivnije učešće i prihvatanje vještina ponašanja u saobraćaju.

6. Potrebno je oformiti i opremiti saobraćajne kabinete u školama, obnoviti i reafirmirati saobraćajne poligone u lokalnim sredinama koji bi bili u funkciji prethodno navedenih programa i sadržaja.

7. Potrebno je organizovati stručne seminare za odgajatelje, učitelje i nastavnike zadužene za rad sa djecom iz oblasti sigurnosti saobraćaja.

8. Potrebno je napraviti zbirku pitanja i zadataka, s upustvom, objašnjenjima, odgovorima i rješenjima iz oblasti saobraćajne kulture i pravila sigurnog ponašanja djece u saobraćaju za sve predškolske i školske uzraste.

Ovim projektom Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja nastoji da jednim dijelom doprinese ostvarivanju navedenih smjernica i preporuka, što predstavlja jednu od važnih kockica mozaika koji se zove „Sigurnost saobraćaja“.

Kako bi se uticalo na smanjenje broja saobraćajnih nezgoda i povećanje sigurnosti djece i mladih u saobraćaju, a na djeci/mladima zanimljiv i motivirajući način, kroz edukaciju i takmičenje, ovom projektom želimo podići njihov nivo znanja o sigurnosti saobraćaja, saobraćajnim pravilima, pravilima ponašanja u saobraćaju, saobraćajnoj kulturi i posljedicama nepoštivanja saobraćajnih pravila i propisa.

Kroz edukaciju djece i mladih, podstiče se razvijanje svijesti o načinu njihovog ponašanja u saobraćaju, a sve u cilju da takvim ponašanjem kao učesnici u saobraćaju doprinesu sprječavanju nastanaka saobraćajnih nezgoda ili

ukoliko do isith dođe da posljedice budu što manje.

Ministar trgovine, turizma i saobraćaja Tuzlanskog kantona Edin Buševac: „Projekat ima značajan uticaj na veću grupu osoba (naročito učenika) koji će realizacijom projekta dobiti priliku da unaprijede svoje znanje iz oblasti sigurnosti saobraćaja, saobraćajnih pravila, pravila ponašanja u saobraćaju, saobraćajnoj kulturi i posljedicama nepoštivanja saobraćajnih pravila i propisa. Uzimajući u obzir da su djeca jedna od najranjivijih kategorija učesnika u saobraćaju, podizanje njihovog znanja o sigurnosti u saobraćaju kroz ovakve projekte za rezultat bi u konačnici trebalo da ima veći stepen sigurnosti

istih u saobraćaju. Kroz ovaj projekat, pored podizanja nivoa znanja kod učenika, podstiče se i takmičarski duh, te uspostavljanje novih prijateljstava između učenika iz različitih škola. Cilj je da ovaj projekat postane tradicija, te da se dan održavanja ovog Kviza u narednom periodu pretvori u dan sigurnosti saobraćaja na području Tuzlanskog kantona.“

Ovaj priručnik je pripremljen kao osnovna literatura za pripremu učenika za „Kviz znanja iz oblasti saobraćaja i saobraćajne kulture“. Pored Priručnika učenici za pripremu mogu koristiti i mobilnu aplikaciju „Kviz znanja iz oblasti saobraćaja i saobraćajne kulture“.

Prije održavanja školskih takmičenja i Kviza znanja kao finalnog takmičenja na nivou Tuzlanskog kantona u svakom prijavljenom razredu održat će se pripremo-edukativni časovi, u cilju pripreme učenika za školska takmičenja i Kviz znanja.

OSNOVE SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA

Stanje sigurnosti saobraćaja na cestama u BiH

Prema broju saobraćajnih nezgoda, kao i postojećoj saobraćajnoj infrastrukturi, prema broju smrtno stradalih i povrijeđenih u saobraćajnim nezgodama, Bosna i Hercegovina spada u države izraženog rizika u odnosu na ostale zemlje u Evropi. Kao i u većini zemalja, u Bosni i Hercegovini mlađa i starija populacija su izloženi visokom riziku.

Prema nekim istraživanjima, 60-70% saobraćajnih nezgoda se dogodi upravo zbog greške čovjeka (vozača,

pješaka). Sigurnost saobraćaja u najvećoj mjeri ovisi od čovjeka, njegovog ponašanja i reagovanja na situacije sa kojima se susreće u saobraćaju. U saobraćaju čovjek se pojavljuje kao vozač, putnik ili pješak i u svakom slučaju čovjek je ključni element u sistemu saobraćaja. Međutim, to ne znači da je čovjek jedini uzrok saobraćajne nezgode, jer greška može nastati i kao posljedica stanja ceste i vozila ili poremećaja koji je "došao" iz saobraćajne okoline.

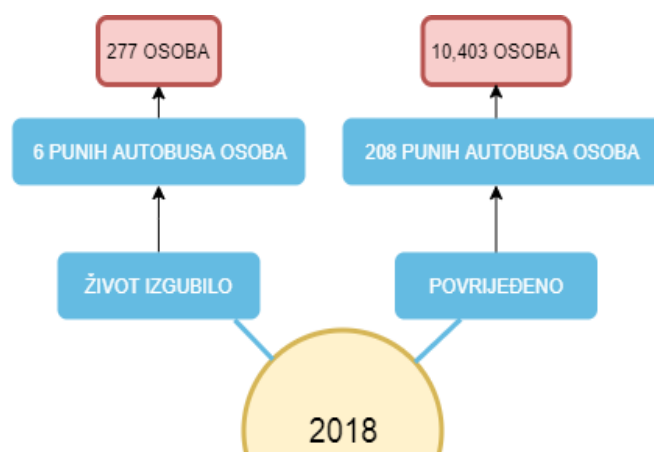
Povećanje sigurnosti saobraćaja, na cestama van naselja i na cestama u naseljima, potrebno je odgovarajućim preventivnim mjerama umanjiti broj saobraćajnih nezgoda. Nedisciplinarnost i saobraćajna nekultura pješaka, koja se ogleda u nepoštivanju pravila sigurnosti u saobraćaju doprinose nastanku "opasne situacije", koje za posljedicu najčešće ima smrtno ishode ili teške tjelesne ozljede pješaka. S druge strane, kretanje motornih vozila najčešće je izvan granica dozvoljenih brzina u naseljenom mjestu, što u mnogome doprinosi stvaranju opasnih situacija na cesti koje mogu rezultirati nastanku saobraćajne nezgode. Neadekvatne brzine kretanja motornih vozila, porast obima saobraćaja i složenosti uslova okruženja u mnogome doprinosi porastu broja saobraćajnih nezgoda, gdje se gube ljudski životi i nastaju znatne materijalne štete.

Na bosanskohercegovačkim cestama u 2018. godini dogodilo se ukupno 36.672 saobraćajnih nezgoda od kojih je zabilježeno 7.494 saobraćajnih nezgoda sa poginulim i povrijeđenim osobama, te 29.178 saobraćajnih nezgoda sa materijalnom štetom.

U 2018. godini u saobraćajnim nezgodama u Bosni i Hercegovini život je izgubilo 277 osoba, dok je 10.403 osoba zadobilo teže ili lakše tjelesne povrede.

Poređenja radi u 2018. godini u Bosni i Hercegovini u saobraćajnim nezgodama:

Život je izgubilo 6 punih autobusa osoba, povređeno je 208 punih autobusa osoba, svaki dan pogine po jedna osoba, svaki dan 4 osobe zadobiju teške tjelesne povrede, svaki dan 24 osobe zadobiju lakše tjelesne povrede, svaki dan se dogodi oko 100 saobraćajnih nezgoda...

Prosječna smrtnost u saobraćajnim nezgodama u BiH iznosi nešto više od 7 poginulih na 1000 saobraćajnih nezgoda.

Veliki broj saobraćajnih nezgoda na našim cestama, između ostalog, rezultat je nepoštivanja saobraćajnih pravila i propisa, kao i niskog nivoa saobraćajne kulture većeg broja učesnika u saobraćaju.

Nepropisna brzina i brzina neprilagođena uslovima na cestama su jedan od najčešćih uzročnika izazivanja saobraćajnih nezgoda (oko 24,3%), slijede saobraćajne nezgode nastale pod uticajem alkohola i drugih opojnih sredstava, zatim nezgode koje su rezultat radnji vozilom u saobraćaju, te ostali uzroci koji podrazumijevaju nepoštivanje saobraćajne signalizacije, nepovoljne uslove na cesti itd.

Među greškama vozača u gradskim uslovima saobraćaja treba izdvojiti i vožnju na nedovoljnoj udaljenosti - odstojanju između vozila. Najveći broj saobraćajnih nezgoda zabilježen je na ulicama u naselju (37,44%), a zatim na magistralnim cestama (29,9%), onda slijede lokalne (18,35%), pa regionalne ceste (9,88%), itd.

OSNOVNI FAKTORI SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA

Svi faktori koji utiču na sigurnost drumskog saobraćaja, kao i na upravljanje saobraćajem dijele se na:

1. Objektivne faktore, u koje spadaju:

- Društveni faktori (nivo ekonomskog i kulturnog razvoja; razni historijski uslovi; organizacija društva; odnos društva prema saobraćajnoj infrastrukturi; uticaj savremenih naučnih dostignuća, obrazovanja, običaja, morala, tradicije i dr.).
- Prirodni faktori (klimatski i geografski uslovi).

2. Subjektivni faktori, gde podrazumijevamo endogenu etiologiju koja obuhvata ličnost čovjeka sa cjelokupnom njegovom strukturom, psihološkom i biološkom osnovom, mentalnim stanjem i drugim svojstvima koja utiču na njegovo ponašanje u saobraćaju.

U strukturi drumskog saobraćaja može se uočiti mehanički sistem, koji se sastoji od veze „vozilo - put“ i biomehanički sistem, koji se sastoji od veze „čovjek - vozilo“ i „čovjek - put“. Opasnost od nastanka saobraćajnih nezgoda je funkcija četiri osnovna činioca koji čine sistem i to: Čovjek, Vozilo, Put i Okruženje.

ČOVJEK KAO FAKTOR SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA

Analizirajući razloge zbog kojih čovjek, kao učesnik u saobraćaju, može biti uzročnik saobraćajne nezgode, možemo zaključiti da na neke od njih ne možemo uticati jer ne zavise od volje čovjeka (već su urođeni, dakle, prirodni, kao što su pol, uzrast, iskustvo...), drugi direktno zavise od čovjeka (konzumiranje alkohola, droge i drugih opojnih sredstava, zamora usljed dugotrajne vožnje i slično) i na njih možemo uticati u većoj meri.

Čovjek kao vozač u saobraćaju svojim čulima prima informacije vezane za prilike na putu te, uzevši u obzir vozilo i saobraćajne propise, određuje način kretanja vozila. Od svih činjenica koji utiču na bezbjednost saobraćaja, uticaj faktora „vozač“ je najvažniji.

Postoje velike razlike u ponašanju čovjeka u različitim situacijama. Te razlike u ponašanju zavise od stepena obrazovanja, od zdravstvenog stanja, starosti, temperamenta, morala, osećanja, inteligencije i slično. U saobraćaju, zbog svojih karakteristika i značaja na opštem i individualnom planu i zahtjeva savremenog života, u odnosu na sve druge oblasti društvenog života, učestvuje gotovo cjelokupna ljudska populacija. Posljedica ove specifičnosti jeste veoma heterogena struktura učesnika u saobraćaju (prema polu, starosti, kategoriji učešća, psihofizičkim karakteristikama i sposobnostima).

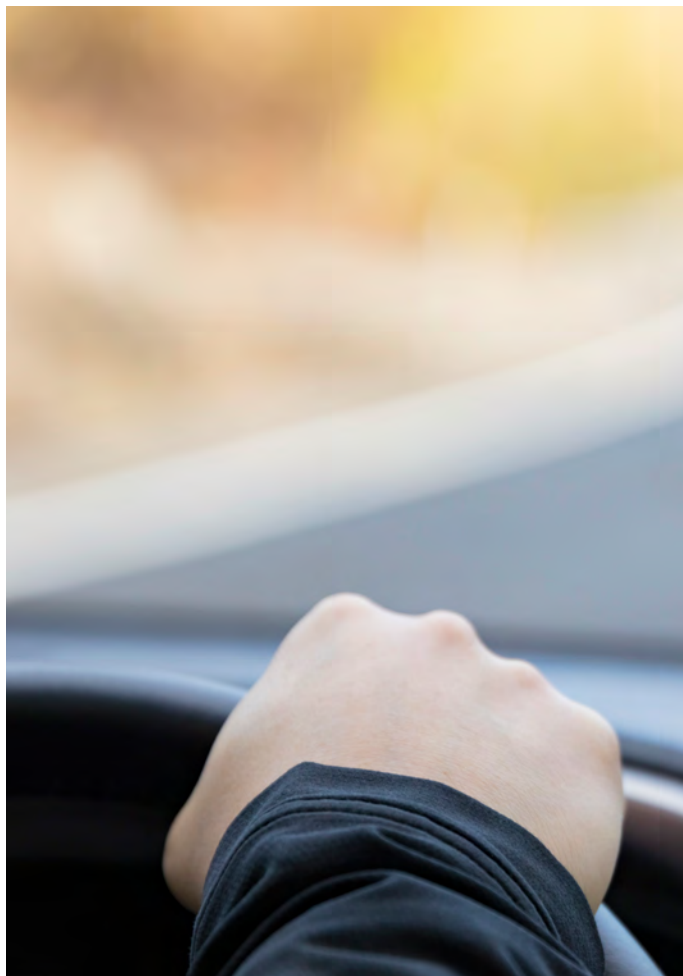
Ljudski faktor je jedan od značajnijih činilaca, kako sigurnosti, tako i drumskog saobraćaja u cjelini.

Postoji aktivna i pasivna bezbjednost vozača.

Pod aktivnom bezbjednošću vozača podrazumijevamo njegovu psihofizičku sposobnost, dobro poznavanje pravila i tehnike vožnje i dovoljno iskustvo, što sve zajedno omogućava široke mogućnosti predviđanja i izbjegavanja kritičnih situacija i postupak za izbjegavanje nezgoda.

Aktivna bezbjednost obuhvata:

- izbor najpovoljnijeg režima kretanja zavisno od karakteristika i stanja vozila, putnih i klimatskih uslova saobraćaja;
- sigurnost i snalaženje u složenim i opasnim situacijama, što podrazumijeva široko raspoređivanje i brzo koncentrisanje pažnje na opasne situacije u saobraćaju;

- pouzdano upravljanje vozilom, korištenje odgovarajuće signalizacije pri kretanju i slično;
- otpornost vozača na zamor i dobar fizički razvoj;
- visok stepen automatizacije pokreta i navika u postupcima pri upravljanju vozilom;
- dobru koordinaciju kretanja, brzu i tačnu reakciju.

Pasivna bezbjednost vozača podrazumijeva sposobnost vozača da u kritičnom trenutku neposredno pred sam sudar zauzme takav položaj koji će mu omogućiti da i u pravom momentu u slučaju potrebe napusti vozilo zajedno sa ostalim putnicima. Drugim riječima, pasivna bezbjednost vozača podrazumijeva njegovu sposobnost da u slučaju nastanka saobraćajne nezgode prođe sa što manje posljedica, kako on tako i putnici u vozilu.

Kada se posmatra populacija vozača prema godinama starosti, ističu se dve grupe koje su najviše zastupljene u učestalosti nezgoda: mladi vozači do 24 godine i osobe starije od 60 godina. Kod mladih vozača je izražena njihova socijalna neodgovornost, ne misle o posljedicama, iako su prirodno predisponirani za najbolje vozače. Ovu grupu vozača je najvažnije naučiti da poštuju saobraćajne propise, dakle treba preventivno propagandno djelovati. Kod vozača koji su stariji od 60 godina dolazi do promjene u psihofizičkim karakteristikama zbog slabije koordinacije pokreta, slabije vidne funkcije, produženja vremena reakcije, što se ispoljava posebno na dužim relacijama. Iako su oni odgovorniji i po pravilu, iskusniji, ipak su u većoj meri oni uzročnici saobraćajnih nezgoda nego vozači starosti između 24 i 60 godina.

Starosna struktura u velikoj meri utiče na stradanje ljudi u saobraćaju. Pojedine godine su karakteristične za raspodjelu po kategorijama učesnika u saobraćaju. Na početku života, djeca imaju neposredan kontakt sa saobraćajem i to kao pješaci i biciklisti, a neposredno kao putnici u putničkim automobilima ili drugim prevoznim sredstvima. Odrastajući, dostižu starosnu granicu za upotrebu motocikala i motornih vozila. U starosti se primjećuje manji stepen kretanja u odnosu na raniji period. U doba pune fizičke i mentalne zrelosti čovjek najfrekventnije koristi razna prevozna sredstva, tako da je to i uzročnik da ima najviše nastradalih od 22-44 godina života.

Kod mladih vozača ne postoje bitne razlike između muškaraca i žena u broju nezgoda, ako se uzme u obzir njihova kilometraža. Žene se više pridržavaju saobraćajnih propisa, defanzivno voze, sa posvećenom oprežnošću i kritičnošću, u saobraćajnim situacijama imaju bolju finoću pokreta ruku i nogu, ali se sporije obučavaju i teže stižu prva iskustva u vožnji.

Muškarci vozači učestvuju u saobraćajnim nezgodama sa težim posljedicama, ofanzivno voze, češće dodaju gas i koč, voze blizu srednje linije, ali su bolji u brzini odgovora i načinu obrade informacija preko instrumentalnih pokazivača.

Žene ili veoma malo ili uopšte ne rade kao profesionalni vozači, što znači da ili ne upravljaju uopšte ili upravljaju u mnogo manjoj mjeri teškim vozilima nego što to rade muškarci, manje su eksponirane riziku jer ne provode toliko vremena u saobraćaju, manje učestvuju u saobraćaju noću i tokom zime.

Psihološko - anatomska struktura žene je takva da je više razvijena emocionalna strana ličnosti, odnosno žene su emocionalno osjetljivije i emocije se lakše pobuđuju. Treba reći da su žene podložne negativnom uticaju nekih svojih psihofizičkih stanja, kao što su trudnoća, menstruacija, klimaks... S druge strane žene kao vozači u saobraćaju pokazuju veći osjećaj odgovornosti, opreznije i disciplinovanje su od muškaraca.

UTICAJ ALKOHOLA NA SIGURNOST U SAOBRAĆAJU

Prema istraživanjima kod nas i u svijetu alkoholisanost je jedan od glavnih uzročnika saobraćajnih nezgoda. U velikim gradovima alkoholisanost učesnika u saobraćaju je u još većem procentu uzročnik saobraćajnih nezgoda. Najteže nezgode po broju žrtava i po pričinjenoj materijalnoj šteti prouzrokuju alkoholisani vozači. Smrtnost u tim nezgodama je i do sedam puta veća nego u drugim slučajevima.

Alkoholna pića

Sva alkoholna pića su štetna i ugrožavaju bezbjednost saobraćaja. Pogrešno je mišljenje da pivo nije škodljivo. Pivo pored koncentracije alkohola od 6 % ima i blag uspavljujući efekat. Zato se ni pivo ni ostala alkoholna pića prije i za vrijeme vožnje ne bi smjeli konzumirati. Voćni sokovi najbolje mogu osvježiti vozača, stimulisati nervni sistem i ojačati otpornost njegovog organizma.

Vidno polje alkoholisanog vozača

Naročito su ispitivani efekti alkohola na čulo vida i dokazano je da mala količina popijenog alkohola dovodi do smanjenja oštrine vida i do suženja vidnog polja, a to je čest uzrok mnogih saobraćajnih nezgoda. Veće količine alkoholnih pića onemogućavaju slivanje likova na mrežnjači, što dovodi do pojave duplog viđenja.

Uticaj na čovjeka zavisi od količine alkohola u organizmu. Već kod malih količina od 0,02 ‰ (promila) slabi sposobnost vožnje. Povećana koncentracija alkohola od 0,6 do 1,5 ‰ daje vidljive znakove lakog pijanstva, koji uglavnom zavise od individualnih sposobnosti, dok je preko ove koncentracije pijanstvo lako uočljivo. Koncentracija preko 3,5 ‰ dovodi do besvjesnog stanja, a koncentracija od 5 do 8 ‰ do smrti. Alkohol se vrlo brzo rastvara u organizmu i brzo dolazi u krv preko koje se prenosi u druge dijelove tijela i utiče na promjenu funkcija bitnih za vožnju.

U čovjeku oduvijek postoji želja da prevaziđe svoje mogućnosti, da bude bolji, snažniji, da dostigne veću brzinu. Vozač dijelimično ostvaruje te težnje za upravljačem (volanom). On postiže veću brzinu, iz druge pozicije gleda pješake, oseća se moćnijim i njegovi kontakti sa ostalim učesnicima postaju površni. Pod uticajem alkohola smanjuje se mogućnost rasuđivanja, kritičnost, opada pažnja i sposobnost sagledavanja zbivanja oko sebe, pa takav vozač, češće nego drugi pravi prekršaje.

Dobro voziti ne znači samo poznavati propise i imati brze reflekse, nego i znati se ophoditi u saobraćaju. Svi vozači bi međusobno morali biti tolerantniji i pokazivati veću solidarnost kako bi se na cestama stvorila povoljnija atmosfera. Za razliku od trijeznih i zdravih vozača, alkoholisani vozači svojim načinom vožnje ometaju bezbjedno odvijanje saobraćaja. I najmanje količine alkohola ugrožavaju bezbjednost saobraćaja. Naročito je noćna vožnja uz alkohol znatno zamornija i potencijalno opasnija, pa su nezgode noću češće zbog slabe vidljivosti, zaslepljenosti i veće pospanosti vozača.

Porođenja radi, trijezan vozač vidi saobraćajni znak na 140 metara udaljenosti, dok alkoholisan na svega 118 metara. Zbog usporenosti refleksa i produženja psihičke sekunde, zaustavni put vozila kojim upravlja pripit vozač je znatno duži, a nezgode su zato češće.

Vozači, motociklisti, biciklisti i svi drugi učesnici u saobraćaju moraju znati da se popijeni alkohol iz organizma sporo izlučuje. Potrebno je 6-12 sati, a ponekad kod jačeg pijanstva i puna 24 sata, da bi alkohol potpuno nestao iz organizma. Obilno konzumiranje alkohola u kasnim večernjim časovima predstavlja veliku opasnost, jer i poslije viščasovnog spavanja u krvi može zaostati nedozvoljena koncentracija alkohola. Mnogi vozači zbog toga nisu bili sposobni za bezbjednu vožnju,

pa im je vozačka dozvola i oduzimana. U mahmurluku poslije konzumiranja alkohola svaki učesnik u saobraćaju osjeća glavobolju, otežano zapaža i usporeno reaguje. Zato mahmurni vozači često izazivaju nezgode.

Alkohol je otrov mozga i cjelokupnog nervnog sistema. Djelovanje alkohola ogleda se u organskoj i psihičkoj sferi. On prvenstveno djeluje na mozak, desni, pluća, ruke, jetru, noge, izaziva bolove u stomaku, bubrezima, želucu, srcu itd. Čovječiji mozak je vrlo složene građe i najosetljiviji dio organizma na razne štetne uticaje. Uzimanjem alkohola smanjuje se rasuđivanje, sposobnosti, kritičnost, kao i emocije (neraspoloženje, bol, umor). Najvažniji efekti alkohola ispoljavaju se čitavim nizom poremećaja u oblasti opažanja, reagovanja i drugih psihičkih funkcija. Zavisno od količine unesenog alkohola i načina unošenja, postoji čitava gradacija poremećaja koji idu od jedva primjetnih do teških akutnih trovanja, kada dejstvo alkohola zahvata autonomni nervni sistem, a to dovodi do prestanka rada srca i disajnih organa.

Naročito je na alkohol osetljiv mali mozak, u kojem je centar za ravnotežu. Zato je za pijanog čovjeka karakteristično teturanje i nepravilno održavanje ravnoteže, kao i slaba koordinacija pokreta. Alkohol djeluje i na periferne nerve, naročito nerve ruku i nogu, koji su za vozače i najvažniji.

Na osnovu analiza možemo zaključiti da alkohol predstavlja jedan od najodgovornijih uzroka za nastanak saobraćajnih nezgoda, a zatim slijedi tehničko stanje vozila i stanja puta i opreme sa daleko manjim procentom.

Ispitivanjima je dokazano da alkohol i u minimalnim količinama negativno utiče na koordinaciju mišićnih radnji. Poslije unosa većih količina alkoholnih pića u organizam dolazi do grubljih oštećenja koja se ispoljavaju u poremećenom govoru, poremećenom hodu, nemogućnosti održavanja ravnoteže.

Alkohol je specifičan otrov nervnog sistema, on otežava sve pokrete, ali najteže su posljedice u saobraćaju - usporavanje refleksa. Dokazano je da vozačka sposobnost vozača pod uticajem alkohola od 0,02 ‰, opada progresivno sve do 1,4 ‰ a ponekad i do 1,7 ‰, kada se smatra da su vozači praktično nesposobni za vožnju.

**DANAS ĆE 3500 LJUDI
UMRIJETI NA CESTI...**

NEMOJTE VOZITI AKO STE PILI

NICO ROSBERG

SVJETSKI PRVAK U
FORMULI I FIA 2016

NA STRANICI FIA.COM POTPIŠITE MANIFEST
ZA POBOLJŠANJE SIGURNOSTI NA CESTAMA
U CIJELOM SVIJETU.

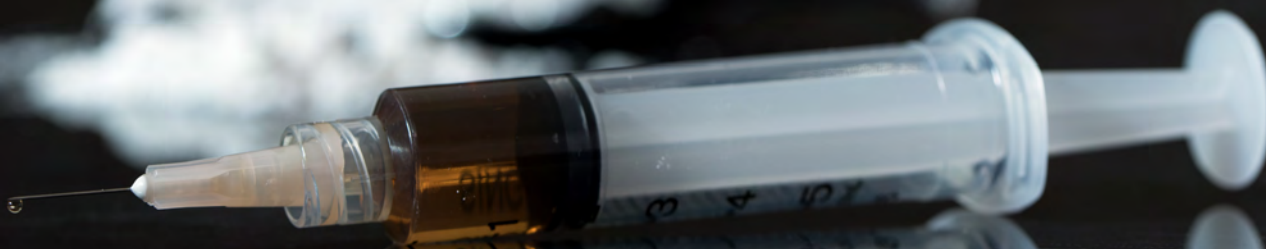
#3500LIVES

UZ PODRŠKU FOUNDATION

BIHAMK

 ACTION
FOR ROAD SAFETY

DROGA I NJEN UTICAJ NA SIGURNOST SAOBRAĆAJA

Droga, psihoaktivne tvari i opojna sredstva prirodne su ili hemijski sintetizirane tvari koje djeluju na centralni nervni sistem i uzrokuju različita tjelesna ili psihoaktivna djelovanja kao što su halucinacije, pospanost, promjene raspoloženja itd. Pojedina sredstva ovisnosti su legalna (alkohol, sedativi, lijekovi), dok drugu skupinu čine tzv. droge - nelegalna sredstva koja imaju jači negativan uticaj na psihomotorne sposobnosti organizma, pa shodno tome i na sigurno upravljanje motornim vozilom pod dejstvom istih.

Vozači pod uticajem opojnih droga imaju različite poremećaje razine svijesti, opažanja, ponašanja, te ostalih psihofizičkih funkcija ili reakcija, te stoga ne reaguju u skladu sa naučenim vozačkim vještinama i posjeduju reakcije neprimjerene za datu situaciju, a što može dovesti do izazivanja saobraćajne nesreće sa fatalnim posljedicama.

Unatoč tome što je alkohol još uvijek prvi negativni element - uzročnik koji dovodi u opasnost život učesnika u prometu, općim porastom zloupotrebe droga u svim sferama života, sve je više i vozača koji na ceste izlaze pod uticajem iste. Teško je reći šta je pogubnije za sigurnu vožnju alkohol ili droga, ali neupitna je činjenica da je najpogubnija kombinacija ovih tvari, a što se najčešće i susreće

u praksi. Ovom problemu potrebno je pristupiti sa šireg stanovišta, obzirom da je najefikasniji način suzbijanja istog, suzbijanje same upotrebe opojnih droga, a ne samo prevencija upravljanja motornim vozilom pod dejstvom opojnih droga. Dakle, potrebno je ojačati svijest pripadnika društvene zajednice o negativnom dejstvu opojnih droga koje izazivaju ovisnost i

svakodnevno odnose ljudske živote, te na taj način šire djelovati nego u slučaju da se samo razvije svijest o štetnom djelovanju droge na sigurnu vožnju vlastitim vozilom ili upotrebu alternativnih vidova prijevoza nakon konzumiranja opojnih droga.

U opojna sredstva ovisnosti ubrajamo: psihostimulanse, narkotike i opijate, halucinogene droge, depresore, te kanabis i pripravke. Ovisnici su osobe koje povremeno ili trajno uzimaju sredstva ovisnosti, a ovisnost o opojnim drogama obuhvata psihološku, psihičku ili tjelesnu ovisnost koja nastaje međusobnim djelovanjem organizma i neke psihoaktivne tvari.

Ovisnici -vozači ne reaguju u skladu sa naučenim vještinama, imaju reakcije neprimjerene za datu situaciju, nekritični su prema svom stanju, nemaju adekvatno kritičko prosuđivanje za uključivanje u saobraćaju, imaju lošije psihofizičke karakteristike, poremećena im je koordinacija i vrijeme reagovanja, pogrešno procjenjuju udaljenost, imaju poremećenu percepciju vida i sluha, nemaju dobru orijentaciju u prostoru i vremenu, a sve to zajedno povećava rizik vožnje.

Neke halucinogene droge poput ecstasy-ja i sintetičke droge poput kokaina izazivaju bezrazložnu agresiju i dovode vozača u stanje hiperaktivnosti, te imaju porazne učinke u prometu. Europski centar za nadzor droga i ovisnost o drogama (EMCDDA) je upozorio na podatak prema kojem je na cestama u zemljama EU sve više vozača koji koriste droge ili lijekove uz čije se uzimanje ne preporučuje vožnja, te su pozvali Europsku uniju da reagira.

Najčešće korištena droga je marihuana, koju koristi od 7-25 % adolescenata, a procenat se mijenja u zavisnosti od uzrasta, sredine u kojoj žive, pola (procenat se povećava sa uzrastom, veći je u urbanim sredinama i u većim gradovima, te među muškom populacijom). U porastu je i korištenje sintetskih droga, naročito među srednjoškolskom omladinom. Prosječna dob prvog uzimanja je 15 godina, prvog injektiranja droga je 21 godina (18 godina u dobnoj skupini od 18-24), a prvog odlaska na liječenje između 22-25 godina. Pravilo je da ovisnik uzima više supstanci istovremeno, uobičajeno počinje sa alkoholom i marihuanom, te brzo prelazi na opijatska sredstva. Opijatski tip ovisnosti najprisutniji je među ovisnicima i čini oko 90 % populacije koja dođe na liječenje.

S obzirom na opći porast upotrebe droga od kraja devedesetih ne čudi što je sve više vozača koji na ceste izlaze pod uticajem opojnih droga. Nasumično provedena analiza pokazuje da je 2 % vozača podvrgnutih testiranju uzorka sline vozilo pod uticajem neke vrste droge. Zbog ovisnikove nesposobnosti da odgovorno upravlja vozilom i mogućeg zakazivanja nadzora nad ovisnicima, društvo bi trebalo zauzeti jasan stav prema ovisnicima u saobraćaju i biti dosljedno u provođenju sankcija, jer je sigurnost građana u suprotnom prepuštena njima samima.

Analiza stanja:

Analizom stanja može se konstatovati da je u BiH velika dostupnost opojnih droga, sve veći procenat mladih i žena koji koriste opojne droge, veliki broj saobraćajnih nesreća vezanih za upotrebu opojnih droga, visoka korelacija korištenja opojnih droga sa samoubistvom, trovanjem, kriminalom i nasiljem, značajan broj rizičnih grupa stvoren tokom rata: trajno onesposobljene osobe, raseljena lica, djeca bez roditelja, demobilizirani borci i druge rizične grupe skromna finansijska sredstva koja se izdvajaju za rješavanje ovog problema u domenu prevencije i edukacije, represije i tretmana.

VID I PAŽNJA, TE NJIHOV UTICAJ NA SIGURNOST U SAOBRAĆAJU

Vid spada u senzorne sposobnosti. Oko 95 % odluka koje vozač donosi zavisi od čula vida, a pritom je vrlo važno: prilagođavanje oka na svjetlo i tamu, oštrina vida, vidno polje, razlikovanje boja i sposobnost stereoskopskog primjećivanja (akomodacija, prilagođavanje).

Prilagođavanje na svjetlo i tamu je važna sposobnost za vožnju. Pri prijelazu iz svijetla u tamu potrebno je 20 sekundi, čak i više, a iz tame na svijetlost 2-5 sekundi. Pored godina starosti i psihofizičkog stanja, na ovo prilagođavanje utiču dužina trajanja prethodnog stanja, jačina osvjetljenja, način ishrane, pušenje, okolina i ostalo.

Oštrina vida je sposobnost vozača da uoči male razlike u obliku i veličini predmeta. Najoštriji vid je u zoni centralne ose i oko nje, tako da ugao nije veći od 3° . U vidnom polju čiji je ugao 10 do 12° , oštrina vida je zadovoljavajuća, a preko 14° ne mogu se jasno uočiti detalji. Na oštrinu vida u vidnom polju, pored godina starosti i psihološkog stanja, utiče i brzina kretanja vozila.

Vidno polje čine granice u kojima čovjek vidi ne pomjerajući oči, ali sa različitom oštrinom. Vidno polje za oba oka se u centralnom dijelu preklapa, pa je u tom dijelu opažanje predmeta jasnije. Kod osoba sa normalnim vidnim poljem ono iznosi oko 180° u horizontalnoj ravni, a u vertikalnoj od 60° do 75° nadole, i 50° do 65° nagore. Za vozače je posebno važno veliko horizontalno vidno polje. Na širinu vidnog polja utiče brzina kretanja vozila.

Razlikovanje boja ili sljepilo za boje (daltonizam) je poremećaj koji ne ugrožava bitno bezbjednost saobraćaja, ali je bitno za brzo i tačno opažanje saobraćajne signalizacije.

Sposobnost stereoskopskog primjećivanja (akomodacija-prilagođavanje) je sposobnost čovjeka da podjednako oštro uočava predmete na različitim udaljenostima. Tu mogu da se pojave anomalije - kratkovidost ili dalekovidnost. Sposobnost akomodacije slabi sa godinama, i korekcija je moguća nošenjem naočara.

Čovjek selektivno opaža, tj. bira šta će opaziti i na šta će reagovati. Opažanje je u direktnoj vezi sa očekivanjem i pažnjom. Naime, čovjek dobro i lako opaža ono što očekuje i ono što smatra opasnim (veliki rizik da će nastupiti posljedice). Ono što ne očekuje, čovjek neće primjetiti

ili mu treba više vremena za primjećivanje.

Normalno vidno polje je širine oko 170 do 190 stepeni horizontalno, 60 stepeni iznad i 70 stepeni ispod linije vida. Treba imati u vidu da se širina vidnog polja smanjuje sa brzinom i biće: 100 stepeni pri brzini 30 km/h, 75 stepeni pri brzini 50 km/h, 40 stepeni pri brzini 100 km/h, a samo 30 stepeni pri brzini 140 km/h („efekat tunelskog vida“). Vidno polje se sužava i slabi periferni vid i pri malim koncentracijama alkohola u krvi. Djeca i pri mirovanju imaju manji vidni ugao, tako da su njihove slike uže, o čemu se mora voditi

računa pri njihovoj obuci. Veoma je važna koordinacija središnjeg i perifernog vida. Čovjek perifernim vidom opaža, a središnjim prepoznaje. Predmeti se prvo uočavaju perifernim vidom, a zatim se usmjerava pogled (po potrebi okreće glava) i predmet prepoznaje. Iskustvo pomaže da se više i bolje koristi periferni vid, kao i da se pretraživanje u vidnom polju vrši sistematičnije. Npr. neiskusni vozači često gledaju blizu vozila, pogled im duže zastaje na predmetima, a imaju lošu selekciju šta je važno, a šta nije.

Pažnja predstavlja stanje povećane budnosti gde je psihička aktivnost usmjerena na nešto određeno. Iz spoljašnjeg okruženja na čovjeka djeluje veliki broj uticaja, ali on, zapravo, uspeva da opazi mali broj. Da li će i koje, uopšte, informacije biti primljene zavisi od četiri faktora: trajanja, obima, distribucije i inteziteta pažnje. Čovjek svojom pažnjom može da zapazi samo ograničen broj predmeta i on iznosi 5 ± 2 . Gipkost pažnje se ogleda u lakoći prelaska pažnje sa jednog predmeta na drugi.

Problem održavanja pažnje posebno je vidan kod mladih vozača, kada mladi i mahom neiskusni vozači imaju problema da uoče, održe i usmjere pažnju na bitne elemente iz spoljašnjeg okruženja.

Čak i iskusniji vozači mogu da se ne sjete šta se dogodilo u nekoliko kilometara vožnje. Nije rijetkost da se vozači mogu naći u situaciji da ne primjete ili prekasno primjete nešto što je od značaja za vožnju prvenstveno iz razloga što su im misli odlutale na potpuno neku drugu temu.

Kada je neko koncentrisan onda je on u stanju da usmjeri svoju pažnju na ono što radi, kada je ta pažnja intenzivna i dovoljno dugo traje. Koncentracija predstavlja dinamički mehanizam koji aktivira i koordinira naše mentalne i fizičke kapacitete. Pri tome selektivnost, intezitet i motivacija imaju značajnu ulogu. Nepažnja može nastati sanjarenjem ili pod dejstvom raznih misli. Distrakcija, odnosno ometanje pažnje nastaje kao posljedica onih aktivnosti čiji je uzrok objekat ili događaj koji se nalazi u ili čak van vozila u saobraćaju.

Korišćenje mobilnih telefona predstavlja odličan primjer odvlačenja, odnosno ometanja pažnje kod vozača. Tada dolazi do vizuelne, audiokognitivne i biomehaničke distrakcije.

Korišćenje mobilnih telefona:

- produžava vrijeme reakcije do 50%;
- neopažaju se važni saobraćajni signali i znakovi
- smanjuje se generalna svijest o saobraćaju
- donose se rizičnije odluke
- kompenzatorna ponašanja povećanje odstojanja ili smanjenja brzine u odnosu na vozila ispred vas

Još negativniji uticaj na pažnju vozača ima kucanje SMS poruka. Isti uticaj ima korištenje telefona kod pješaka, biciklista i motociklista.

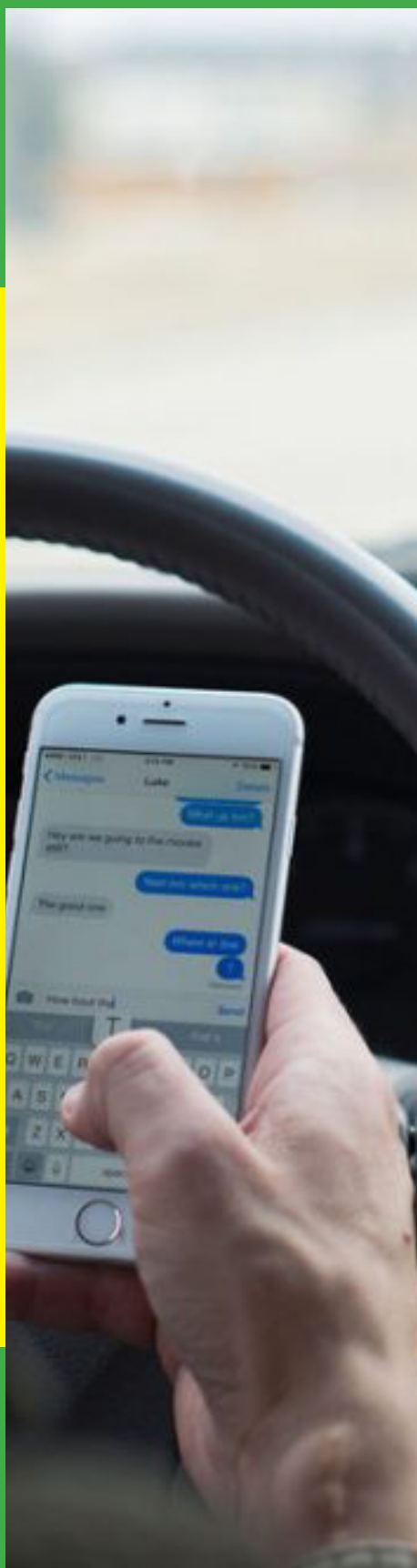
UTICAJ KORIŠTENJA MOBITELA NA SIGURNOST SAOBRAĆAJA

Korištenje mobitela za vrijeme vožnje sve je češće viđena situacija na cestama. Mobiteli postaju sve značajniji uzročnici saobraćajnih nezgoda. Vozači vrlo često svoju pažnju usredotoče na razgovor, tipkanje SMS poruke ili čak surfanje po internetu, a zanemare stanje i uslove na cesti, što može dovesti do nastanka saobraćajne nezgode i teških posljedica.

Zvuk zvona mobilnog telefona u vožnji inicira vozača da pronađe uređaj, pogleda u displej i odgovori na poziv, a zatim pažnju usmeri na telefonski razgovor u toku vožnje čime u znatnoj mjeri doprinosi povećanju rizika od nastanka saobraćajne nezgode. Pri brzini od 50 km/h vozilo prelazi 13,8 metara u jednoj sekundi, ako se desi iznenadna opasnost u momentu kada vozač jednu sekundu posveti mobilnom telefonu, to znači da će reakcija vozača početi sa 13,8 metara zakašnjenja, a sama reakcija usljed zatečenosti može biti pogrešna.

Ako znamo da se opasne situacije najčešće stvaraju ispred raskrsnica ili pješačkih prijelaza, možemo da zaključimo da jedna sekunda potpune nepažnje koja nastupa poslije par sekundi nepotpune pažnje usled čepkanja po džepovima u potrazi za mobilnim telefonom može da dovede do teških posljedica naročito uz prekoračenje brzine.

Mobilni telefon je najopasniji, jer odvlači pažnju sa svih sposobnosti i osobina potrebnih za uspješnu vožnju, a u vožnji ga koristi čak 91 % vozača. Mobitel vozači za volanom najčešće koriste za razgovor, potom za navigaciju, a na trećem mjestu su SMS poruke.

Kad je riječ o biciklistima pokazalo se da svaki treći vozač tokom vožnje razgovara na mobitel, a svaki peti ima slušalice u ušima preko kojih sluša muziku.

Svjedoci smo da je sve više pješaka koji koriste mobitel za razgovor, društvene mreže i slanje SMS poruka dok prelaze cestu ili se kreću u blizini ceste.

Kada koristite mobilni telefon kao vozač, pješak ili biciklista za vrijeme vožnje ili hodanja vjerovatnost od nastanka saobraćajne nesreće povećava se za četiri do devet puta. Od razgovora telefonom još je opasnije tipkanje poruka na mobitelu koje vjerovatnost događanja saobraćajne nesreće povećava za čak 23 puta.

Zbog toga je potrebno, povesti više računa o tome da se ljudi osvijeste o opasnosti korištenja mobitela u vozilu jer vozilo, dok vozač koristi mobitel ostaje nekoliko sekundi bez nadzora. Ako ste pješak ili biciklista mobitel odvlači pažnju, gdje je vjerovatnost nastanka saobraćajne nesreće jako izražena.

Korištenje mobilnog telefona u vožnji je po Zakonu o osnovama sigurnosti na cestama u BiH kažnjivo.

VAŽNO

Treba da znaš kad voziš brzinom od 50 km/h, kada pogledaš mobilni telefon u toku vožnje na samo 2 sekunde, to je kao da prolaziš dužinu od 3 autobusa **ZATVORENIH OČIJU**. Ne koristi mobilni dok voziš, jer tako možeš izazvati saobraćajnu nezgodu.

DANAS ĆE 3500 LJUDI
UMRIJETI NA CESTI...

NEMOJTE PISATI SMS PORUKU DOK VOZITE

PHARRELL WILLIAMS
PJEVAČ, KOMPOZITOR I PRODUCENT

NA STRANICI FIA.COM POTPIŠITE MANIFEST
ZA POBOLJŠANJE SIGURNOSTI NA CESTAMA
U CIJELOM SVIJETU.

#3500LIVES

UZ PODRŠKU FIA FOUNDATION

BIHAMK

FIA ACTION
FOR ROAD SAFETY

BRZINA I NJEN UTICAJ NA SIGURNOST SAOBRAĆAJA

Brzina utiče na vrijeme putovanja, troškove prijevoza, zagađivanje vazduha, buku, izbor vida prijevoza, klimu, rizik od nezgode, posljedice nezgode, kvalitet života, zdravlje itd.

Na rizik od nezgode utiču: ograničenje brzine, prosječna brzina vozila, procenat sporih vozila i disperzija brzina.

Broj nezgoda se povećava za 10 % (lakše nezgode) do 25 % (nezgode sa poginulim), kada prosječna brzina poraste za 5 km/h. Ovo povećanje je 25 - 50 %, ako brzina poraste za 10 km/h. U suprotnom, ako se prosječna brzina na putu smanjuje, smanjuje se i broj nezgoda.

Rizik od nezgode različito se mijenja u različitim uslovima. Ako u naselju poraste srednja brzina za 10 %, broj nezgoda raste za oko 21 %. Smanjenje srednje brzine za oko 1 km/h dovodi do smanjenja broja nezgoda za oko 2 - 3 % (oko 4% na gradskim arterijama i oko 2 % na ulicama gdje se vozila kreću sporo).

Velike prosječne brzine znače i velike sudarne brzine. Sa porastom sudarnih brzina rastu posljedice nezgode, a posebno rizik smrtnosti. Velike sudarne brzine umanjuju koristi od sistema zaštite. Na primer, rizik povreda vezanog putnika je 3 puta veći pri sudarnoj brzini 50 km/h, nego pri brzini 30 km/h. Ove razlike su još značajnije, ako se ne koriste sigurnosni pojasevi.

Nepoštivanje ograničenja brzine je vrlo pouzdan pokazatelj sklonosti ka saobraćajnim nezgodama. Naime, vozači koji voze prebrzo, prave i druge saobraćajne prekršaje, a svaki treći vozač koji je kažnjen zbog prekoračenja brzine je bio učesnik saobraćajne nezgode. Procenat vozača koji ne poštuju ograničenje brzine (prekoračuju brzinu) značajno utiče na broj nezgoda. Ako se procenat vozača koji voze prebrzo udvostruči, broj nezgoda poraste za oko 10 %. Ako njihova prosječna brzina poraste za 2 km/h, broj nezgoda poraste za oko 20%.

Sa porastom sudarnih brzina povećava se težina nezgode, a posebno pri obaranju pješaka. Na primer, ako je brzina udara u pješaka 30 km/h, onda će poginuti oko 10 % pješaka, pri brzini 40 km/h poginuće oko 20 %, pri 50 km/h gine oko 40 % pješaka, a pri 60 km/h gine 80 %. Ako je pješak udaren vozilom koje se kreće brzinom 80 km/h i više, njegove šanse da preživi su zanemarljive.

Brzina je jedan od najčešćih uzroka izazivanja saobraćajnih nezgoda.

Smanjenje prosječne brzine kretanja za 5% rezultovalo bi smanjenjem broja fatalnih saobraćajnih nezgoda za 30%.

DANAS ĆE 3500 LJUDI
UMRIJETI NA CESTI...

POŠTUJTE OGRANIČENJA BRZINE

YOHAN BLAKE

OLIMPIJSKI PRVAK NA
4 X 100 M I SVJETSKI
PRVAK NA 100 M

NA STRANICI FIA.COM POTPIŠITE MANIFEST
ZA POBOLJŠANJE SIGURNOSTI NA CESTAMA
U CIJELOM SVIJETU.

#3500LIVES

uz podršku

UZ PODRŠKU FIA FOUNDATION

BIHAMK

 FIA ACTION
FOR ROAD SAFETY

UTICAJ UMORA NA SIGURNOST SAOBRAĆAJA

Istraživanja uticaja umora na sigurnost saobraćaja pokazala su da je umor glavni uzrok u 10 - 20 % saobraćajnih nezgoda.

Studije pokazuju da vožnja u stanju umora povećava rizik od saobraćajne nezgode skoro četiri puta.

Saobraćajne nezgode u kojima umor ima udijela često rezultiraju teškim tjelesnim povredama.

Umorni vozači i ne pokušaju da izbjegnu nezgodu ili da koče, što saobraćajnu nezgodu čini intenzivnijom i s težim posljedicama.

Umor ima uticaj na raspoloženje, motivaciju, psihomotorne i mentalne funkcije vozača. To je posebno fiziološko i psihičko stanje koje značajno utiče na sposobnost za vožnju.

Većina nezgoda u kojima umor ima ulogu, dešava se na auto-putevima, kasno noću i rano ujutru, nakon dugog vremena provedenog u vožnji.

Posljedice ovih nezgoda su teške jer vozači često uopšte i ne koče, ili počinju kasno s kočenjem.

Može se izdvojiti nekoliko grupa koje su relativno često učesnici ovakvih nezgoda:

- osobe mlađe od 25 godina,
- osobe s poremećajima sna,
- osobe koje noću voze,
- osobe koje voze na velike daljine,
- profesionalni vozači,
- osobe koje rade po smenama.

Opšti znaci vožnje u stanju umora uključuju osjećaj pospanosti i zamora. Vozač često zijeva, osjeća se iritirano, nervozno ili ima teškoće da se koncentriše na vožnju, osjeća ukočenost tijela, napetost i peckanje u očima, ima osjećaj da su mu kapci teški i da mu je otežano da drži oči otvorene.

Simptomi umora se direktno odražavaju na vožnju kroz:

- napor da se vozilo održi u kolovoznoj traci,
- napor da se održi stalna brzina uz nevoljne promjene brzine,
- smanjena sposobnost vozača da prepozna potencijalnu opasnost,
- produženo vrijeme reagovanja,
- teškoće u prisjećanju na posljednje prevezene kilometre.

Između 15 i 20 % saobraćajnih nezgoda u svijetu sa učešćem komercijalnih vozila izazvano je umorom vozača, dok se 56 % profesionalnih vozača osjeća pospano.

Kao jedan od osnovnih uzroka saobraćajnih nezgoda kod profesionalnih vozača jeste upravo umor, jer se vozači ne odmaraju dovoljno i voze po 10 do 15 sati, što je naravno protivzakonito ali se dešava u praksi.

Pri istraživanju, kao veoma značajan faktor koji doprinosi nastanku i razvoju umora kod vozača gradskih autobusa ističu se prodaja, provjera i naplata karata, a gdje i interakcija s putnicima predstavlja aktivnost koja često predstavlja izvor umora i stresa.

Saobraćajne nezgode kod kojih je uzrok umor vozača često imaju teške posljedice jer nastaju pri velikim brzinama zbog nepreduzimanja nikakvih radnji, pa tu najčešće nisu ni prisutni tragovi kočenja.

U SAD-u oko 50 % nezgoda sa najtežim posljedicama dogodi se usljed umora vozača, a manje od šest sati sna povećava rizik od nastanka saobraćajne nezgode, dok manje od pet sati sna ovaj rizik povećava čak pet puta.

Vjerovatnoća nesreće je veća kad je vozač sam u vozilu ili kad putnici spavaju, a monotone i jednolične dionice brzih puteva i autoputeva su lokacije na kojima se nesreće najčešće dešavaju.

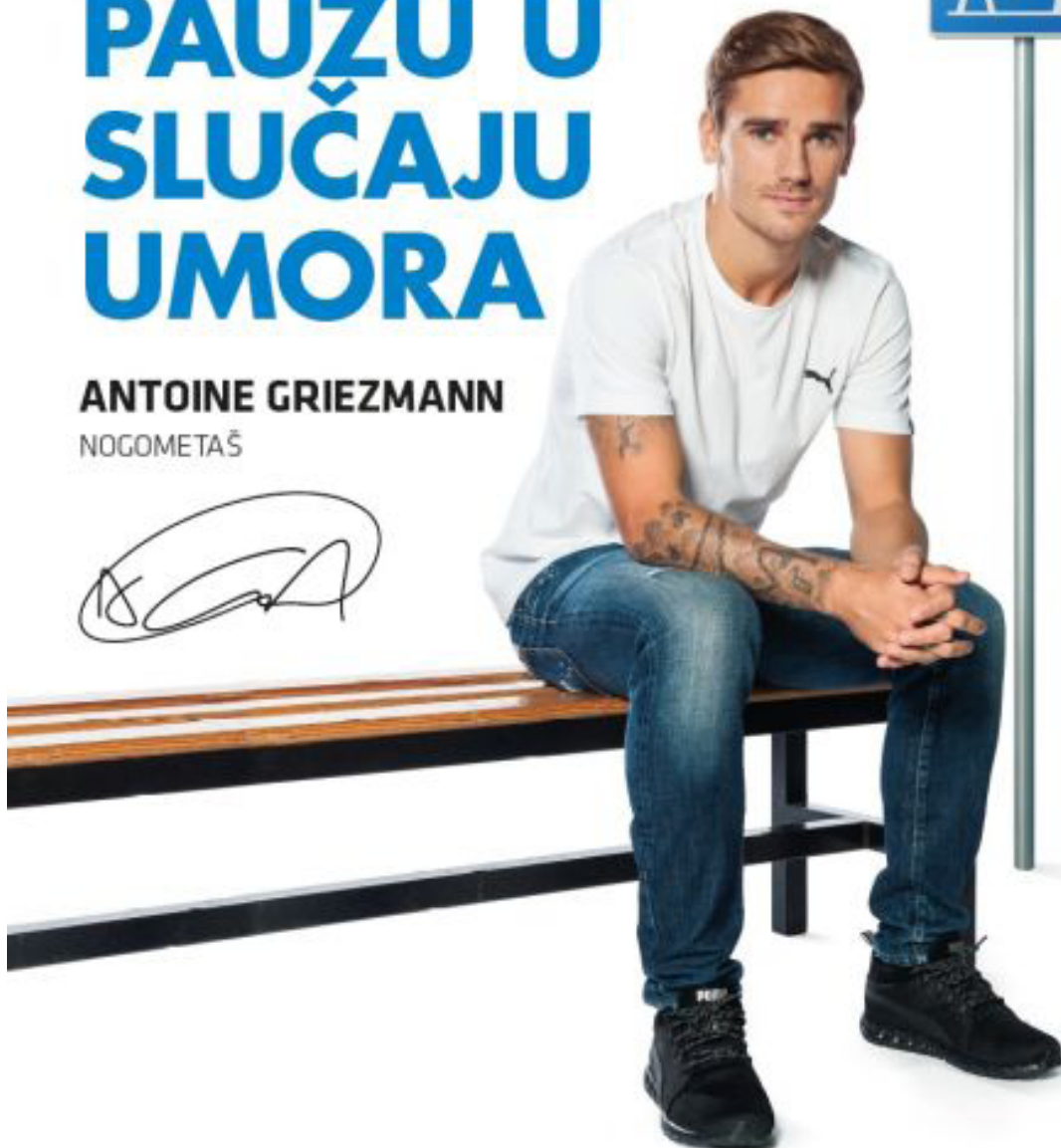
Kada je riječ o rizičnim grupama, to su muškarci vozači do 29 godina, a 75 % saobraćajnih nezgoda uzrokovanih umorom izazovu muškarci, dok vozači mlađi od 25 godina čine više od polovine učesnika u nezgodama izazvanih umorom.

DANAS ĆE 3500 LJUDI
UMRIJETI NA CESTI...

NAPRAVITE PAUZU U SLUČAJU UMORA

ANTOINE GRIEZMANN
NOGOMETAŠ

NA STRANICI FIA.COM POTPIŠITE MANIFEST
ZA POBOLJŠANJE SIGURNOSTI NA CESTAMA
U CIJELOM SVIJETU.

#3500LIVES

www.fia.com

UZ PODRŠKU FIA FOUNDATION

BIHAMK

 ACTION
FOR ROAD SAFETY

SIGURNOSNI POJAS

Zašto je važno koristiti sigurnosne pojaseve

Sigurnosni pojasevi najvažniji su među elementima pasivne bezbjednosti. Da bi se ljudsko tijelo zadržalo u sjedištu pri sudaru, konstruisani su sigurnosni pojasevi koji imaju zadatak da ljudskom tijelu ne dopuste da se svojevrijem odvoji od sjedišta, odnosno „da spriječe relativno kretanje tijela u odnosu na vozilo“, kao i na izbacivanje tijela iz vozila.

Ugradnjom i korišćenjem sigurnosnih pojaseva sprječava se, pri sudaru vozila, udar glave u vjetrobransko staklo, grudnog koša u točak upravljača (volan) ili instrument tablu i koljena u donji dio instrument table. Vozač motornog vozila i lica koja se prevoze tim vozilom dužni su

koristiti sigurnosne pojaseve za vrijeme dok se vozilo kreće u saobraćaju na javnom putu.

Upotreba sigurnosnog pojasa tokom vožnje značajno utiče na smanjenje rizika da budete izbačeni iz vozila u slučaju sudara.

Korišćenje sigurnosnih pojaseva je od značajne važnosti kako za vozače tako i za ostale putnike u vozilu. Pravilna upotreba pojaseva smanjuje rizik smrtnosti vozača i suvozača, učesnika saobraćajnih nezgoda za 45 - 50 %.

DANAS ĆE 3500 LJUDI
UMRIJETI NA CESTI...

**VEŽITE
SE**

FERNANDO ALONSO

DVOSTRUKI SVJETSKI
ŠAMPION FIA U FORMULI 1

NA STRANICI FIA.COM POTPIŠITE MANIFEST
ZA POBOLJŠANJE SIGURNOSTI NA CESTAMA
U CIJELOM SVIJETU.

#3500LIVES

BIHAMK

UZ PODRŠKU **FIA** FOUNDATION

BIHAMK

FIA ACTION
FOR ROAD SAFETY

PJEŠACI U SAOBRAĆAJU - OPĆA PRAVILA ZA KRETANJE PJEŠAKA

Opća pravila za kretanje pješaka:

- Pješak se ne smije, po pravilu, kretati i zadržavati na kolovozu.
- Ako se pješak kreće po kolovozu, on se mora kretati što bliže ivici kolovoza i to veoma pažljivo i na način kojim ne ometa ili ne sprječava saobraćaj vozila.
- Na putu koji ima trotoar ili drugu površinu određenu za kretanje pješaka, odnosno površinu pored kolovoza pogodnu za kretanje pješaka, pješak je dužan kretati se tim površinama.
- Na putu na kojem ne postoji trotoar ili druga površina određena za kretanje pješaka, odnosno pogodna za kretanje pješaka, a koju pješaci ne mogu koristiti iz bilo kojeg razloga, pješaci se mogu kretati kolovozom.
- Na kolovozu je zabranjeno igranje, vožnja dječijim biciklom, romobilom, koturaljkama i slično, kao i sankanje, skijanje i drugo, osim ako je to posebno dozvoljeno.
- Pješak, koji namjerava prijeći kolovoz na mjestu na kojem ne postoji obilježen pješački prijelaz, ne smije stupiti na kolovoz ako time ometa saobraćaj vozila.
- Strana kretanja pješaka: Kad se pješak kreće kolovozom na javnom putu van naselja, dužan je kretati se uz lijevu ivicu kolovoza u smjeru kretanja, a noću i danju u uvjetima smanjene vidljivosti, mora biti osvijetljen ili označen svjetloodbojnim prslukom, a kretanje u grupi izvoditi krećući se jedan iza drugog. Pješak se može kretati uz desnu ivicu kolovoza samo kad je takvo kretanje za njega sigurnije (nepregledna krivina, provalija, usjek, zasjek, odron i sl.). Pješak koji gura ručna kolica, bicikl, lahki motocikl ili motocikl, lica koja se kreću pomoću pokretnih stolica za nemoćna lica, kao i organizirana kolona pješaka, moraju se kretati uz desnu ivicu kolovoza u smjeru kretanja.
- Prelazak pješaka preko kolovoza: Pješak je dužan prelaziti preko kolovoza i biciklističke staze pažljivo i najkraćim putem nakon što se, prije stapanja na kolovoz, uvjeri da to može učiniti na siguran način. Na putu, koji ima obilježene pješačke prijelaze ili posebno izgrađene prijelaze, odnosno prolaze za pješake, pri prelaženju puta, pješak je dužan kretati se tim prijelazima, odnosno prolazima, ako oni nisu od njega udaljeni više od 100 m.
- Prelazak pješaka preko kolovoza na obilježenom pješačkom prijelazu: Na obilježenom pješačkom prijelazu, na kojem je saobraćaj pješaka regulisan svjetlosnim saobraćajnim znakovima za pješake, pješak je dužan postupati prema tim znakovima. Na obilježenom pješačkom prijelazu na kojem saobraćaj pješaka nije regulisan posebnim svjetlosnim saobraćajnim znakovima za pješake, ali je saobraćaj vozila regulisan svjetlosnim saobraćajnim znakovima za vozila ili znakovima koje daju ovlaštena lica, pješaci mogu prelaziti kolovoz samo dok im je datim znakom dozvoljen prijelaz kolovoza. Na obilježenom pješačkom prijelazu na kojem saobraćaj nije regulisan svjetlosnim saobraćajnim znakovima, ni znakovima koje daje ovlašteno lice, prije stapanja na pješački prijelaz, pješak je dužan obratiti pažnju na udaljenost i brzinu vozila koja mu se približavaju.

VOŽNJA BIKIKLA U SAOBRAĆAJU

Vožnja bicikla je vrlo složena aktivnost, stoga je u radu na saobraćajnoj edukaciji neophodno posvetiti joj posebnu pažnju. Za većinu djece vožnja bicikla je izazov i poželjna aktivnost. Nesreće u kojima stradaju djeca na biciklu najčešće su posljedica nepoznavanja saobraćajnih pravila i neviđanja opasnosti po život. Učesnik u saobraćaju koji gura bicikl je pješak, a ne vozač bicikla.

Na javnom putu biciklom smije upravljati lice koje je navršilo 12 godina.

Najsigurnije mjesto za vožnju bicikla su biciklističke staze.

Sigurnost djece koja voze bicikl ovisi o:

- kvaliteti i konstrukciji bicikla za djecu,
- posebnoj reflektirajućoj opremi za vožnju bicikla,
- upotrebi kacige za bicikliste,
- upotrebi rukavica, štitnika za koljena i laktove,
- upotrebi traka, svjetiljki i druge neophodne opreme na biciklu,
- edukaciji o pravilnoj vožnji bicikla i značaju upotrebe kacige i druge opreme u prevenciji teških nezgoda,
- poznavanju pravilnog sjedenja na biciklu, položaju stopala u vožnji bicikla itd.

Najčešće greške koje djeca čine pri vožnji bicikla su:

- prijevoz drugog lica - djeteta na biciklu,
- sjedenje na nepropisnom dijelu, nepredviđenom za vožnju,
- prijevoz tereta na biciklu,
- upravljanje biciklom na jednom točku,
- vožnja dvaju ili više biciklista jednog iza drugog bez određenog rastojanja,
- vožnja na neodgovarajućem dijelu puta - ako za vožnju bicikla ne postoji biciklistička staza ili traka, biciklisti voze uz desnu ivicu kolovoza,
- vožnja bicikla jednom rukom ili bez obje ruke.

Najčešće situacije u kojima stradaju djeca učesnici u saobraćaju

- prelaženje kolovoza bez semafora ili pješačkog prijelaza,
- nepromišljeno i naglo koračanje preko ceste- pretrčavanje ceste,
- prelaženje ulice između automobila koji stoje na semaforu,
- igranje u blizini kolovoza,
- prelazak preko kolovoza bez prethodnog „osmatranja“ - (neophodno je da dijete bude duže na trotoaru prije prelaska preko ceste kako bi vozači imali vremena da uoče dijete).
- neoprezna vožnja bicikla,
- vožnja rolera na asfaltu, a ne na određenim površinama za takvu vrstu aktivnosti,
- pretrčavanje ispred ili iza zaustavljenog autobusa.

Djeca spadaju u najugroženiju kategoriju učesnika u saobraćaju, pa su samim tim često učesnici saobraćajnih nesreća.

Faktori koji utiču na posljedice saobraćajne nezgode

Postoji više faktora koji utiču na posljedice saobraćajne nezgode, neki od njih su:

1. Starost lica tj. učesnika u saobraćajnoj nezgodi;
2. Starost motornog vozila kao i model i tip vozila;
3. Korišćenje zaštitne opreme (pojas, kaciga...);
4. Korišćenje zimske opreme na motornom vozilu;
5. Brzina kojom se vozilo kretalo pri udaru tj. nastanku saobraćajne nezgode (imajući u vidu da u drugoj brzini nastaju lakše povrede ili materijalna šteta, u trećoj brzini nastaju ozbiljne povrede dok u četvrtoj brzini dolazi do najtežih povreda pa čak i smrtnog ishoda).
6. Manevrisanje koje je vezano za nezgodu (skretanje, preticanje, vožnja unazad, obilaženje...);
7. Masa motornog vozila (uzevši u obzir da je smrtni rizik vozača vozila čije su mase 900 kg i 1800 kg deset puta veći za vozača lakšeg vozila);
8. Konzumiranje droge i alkohola;
9. Kvalitet puta i stanje pored puta itd.

PITANJA I ODGOVORI ZA PRIPREMU

OBLAST: OSNOVE SIGURNOSTI SAOBRAĆAJA

1.	<p>Koji su vidovi saobraćaja?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ putnički saobraćaj, teretni saobraćaj i telekomunikacijski saobraćaj ☐ međugradski, prigradski i gradski saobraćaj ☐ međunarodni (inozemni) saobraćaj i unutrašnji saobraćaj ☒ kopneni saobraćaj, vodni saobraćaj, zrakoplovni saobraćaj, poštanski saobraćaj i telekomunikacijski saobraćaj
2.	<p>Koje su vrste saobraćaja?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ međugradski, prigradski i gradski saobraćaj ☒ putnički saobraćaj, teretni saobraćaj i telekomunikacijski saobraćaj ☐ međunarodni (inozemni) saobraćaj i unutrašnji saobraćaj ☐ kopneni saobraćaj, vodni saobraćaj, zrakoplovni saobraćaj i PT saobraćaj (poštanski i telekomunikacijski)
3.	<p>Definisati sigurnost (safety) u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ skup naučnih metoda, tehničkih normi i tehnoloških postupaka kojima je cilj sigurno odvijanje saobraćaja, kako bi se zaštitili ljudski životi, materijalna dobra i okoliš od akcidentnih situacija i saobraćajnih nezgoda ☐ obuhvata aktivnosti prevencije i zaštite određenog objekta, osobe, vozila, itd. od nepoželjnog događaja, neovlaštene upotrebe, napada i sl. ☒ predstavlja stanje neizloženosti riziku ili stanje s prihvatljivim nivoom rizika od saobraćajnih nezgoda, ozljeda, oštećenja ili drugih opasnosti
4.	<p>Šta čini mrežu javnih puteva u BiH?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ autoputevi ☒ magistralni putevi ☐ pristupni putevi ☒ regionalni putevi ☒ lokalni putevi ☐ parking putevi ☒ ulice u naseljima i gradovima
5.	<p>Šta sve ubrajamo u opremu ceste koja je u funkciji sigurnosti saobraćaja?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ sigurnosna oprema ☐ ivičnjaci ☒ saobraćajna signalizacija
6.	<p>Šta se ubraja u osnovne elemente sigurnosti motornog vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ aktivni elementi ☒ antikolizionni elementi ☐ kočioni elementi ☐ upravljački elementi ☒ pasivni elementi ☒ katalitički elementi

7.	<p>Šta se ubraja u aktivne sigurnosne elemente motornog vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ uređaji za upravljanje 2. ☐ zračni jastuk 3. ☐ sigurnosni pojas 4. ☒ uređaji za kočenje 5. ☒ ovjes i pneumatici 6. ☒ mjenjač 7. ☒ polje vidljivosti vozača 8. ☒ uređaji za osvjetljavanje puta 9. ☐ naslonjač za glavu
8.	<p>Čemu služe aktivni sigurnosni elementi u motornom vozilu?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ da spriječe nastanak saobraćajnih nezgoda 2. ☐ da posljedice saobraćajnih nezgoda budu manje 3. ☐ da ne dođe do oštećenja na motornim vozilima uslijed saobraćajne nezgode
9.	<p>Koji elementi motornog vozila čine pasivnu sigurnost motornog vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ karoserija 2. ☒ sigurnosni pojasevi 3. ☐ kočnice 4. ☐ upravljač 5. ☒ zračni jastuci 6. ☒ naslonjači za glavu 7. ☒ spoljna i unutrašnja oprema
10.	<p>Čemu služe pasivni sigurnosni elementi u motornom vozilu?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ da spriječe nastanak saobraćajnih nezgoda 2. ☒ da posljedice saobraćajnih nezgoda budu manje 3. ☐ da ne dođe do oštećenja na motornim vozilima uslijed saobraćajne nezgode
11.	<p>Poredati osnovne uzročnike nastanka saobraćajnih nezgoda prema policijskim izvještajima u BiH?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brzina 2. nepoštivanje prvenstva prolaza 3. nepropisno preticanje i obilaženje 4. alkoholiziranost učesnika u saobraćaju 5. odstojanje između vozila 6. tehnička neispravnost 7. cesta

OBLAST: DJECA U SAOBRAĆAJU

12.	<p>Koje od navedenih spadaju u ranjive kategorije učesnika u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ djeca ☐ vozači ☒ pješaci ☒ starije i invalidne osobe
13.	<p>Kako djeca razmišljaju/reaguju na nastalu opasnost u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ ne prepoznaju opasnost i ne reaguju na nju ☒ misle da ih vozači vide ☒ misle da se automobil može zaustaviti u trenutku ☐ misle da imaju pravo prolaza
14.	<p>Koje su to psiho-fizičke osobine djece?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ prepoznaju opasnost i brzo reaguju na nju ☒ vidno polje im je ograničeno zbog nižeg rasta (u odnosu na odrasle osobe) ☒ imaju smanjenu sposobnost tačne procjene brzine kojom se kreću vozila ☒ reaguju nenadano i impulzivno
15.	<p>Na šta djecu treba upozoriti kada se učestvuju u saobraćaju kao pješaci?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ da nikada ne pretrčavaju kolovoz ☒ da je cesta namijenjena za kretanje vozila ☐ da trebaju da se kreću daleko od ceste po zelenim površinama ☒ da je na cesti zabranjena igra djece
16.	<p>Kako se dijele autosjedalice po grupama?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ I grupa sjedalice za novorođenčad ☐ I grupa sjedalice za uzrast od 1 do 2 godine starosti ☐ II grupa sjedalice za uzrast od 4 do 8 godina ☒ II grupa sjedalice za djecu od 1-3 godine starosti ☒ III grupa sjedalice namijenjeni za vožnju djece od 15 do 36 (kg)
17.	<p>Šta karakteriše djecu u saobraćaju :</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ imaju potrebu da se kreću po kolovozu ☐ imaju potrebu da se igraju sami i bez nadzora na kolovozu ☒ imaju smanjenu sposobnost upravljanja svojim postupcima ☒ imaju smanjenu sposobnost shvatanja, predviđanja i odlučivanja
18.	<p>Kako djeca reaguju u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ spontano ☒ nepredviđeno ☐ odmjereno i svjesno ☒ panično i u strahu

19.	<p>Šta karakteriše djecu kao učesnika u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ nemaju navike i znanje o saobraćaju ☒ emocionalno su nezrela ☒ nivo pažnje im je nedovoljan ☐ odlično poznavanje pravila u saobraćaju
20.	<p>Kako djeca kao pješaci, najčešće stradaju u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ prilikom kretanja uz roditelja ☒ prilikom igre na kolovozu ☒ prilikom istrčavanja na kolovoz ☒ prilikom prelaska kolovoza van obilježenog pješačkog prelaza
21.	<p>Koji su načini adekvatne pripreme djece za učešće u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ razgovori u okviru porodice ☐ rasprava između vršnjaka ☒ sredstva javnog informisanja (reklame, kampanje i sl) ☒ edukacija u okviru nastavnih sadržaja u školi
22.	<p>Kako doprinijeti bezbjednijem kretanju djece u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ dodatno označavanje puteva kojim se kreću djeca ☒ izgradnjom podzemnih ili nadzemnih prelaza ☒ angažovanje policije, školskih patrola na određenim mjestima ☐ represivnim djelovanjem
23.	<p>Na prednjem sjedištu do vozača smije da se prevozi dijete koje se nalazi u dječijoj sjedalici ako ima?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ do 2 godine ☐ do 3 godine ☐ do 5 godina ☐ nije bitan uzrast
24.	<p>Na zadnjem sjedištu vozač mora da prevozi dijete koje se nalazi u dječijoj sjedalici ako ima?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ do 4 godine ☒ do 5 godina ☐ do 6 godina ☐ do 12 godina
25.	<p>Na prednjem sjedištu do vozača smije da se prevozi dijete koje je navršilo?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 8 godina ☐ 10 godina ☒ 12 godina ☐ 14 godina

26.	<p>Vozač koji na mjestu suvozača prevozi lice mlađe od 12 godina kaznit će se kaznom od?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 40 KM 2. ☐ 100 KM 3. ☒ 400 - 1000 KM 4. ☐ nema kaznene odredbe
27.	<p>Biciklom na javnom putu smije da upravlja lice (dijete) koje je navršilo?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 8 godina 2. ☐ 10 godina 3. ☒ 12 godina 4. ☐ 14 godina
28.	<p>Da li je vozač bicikla dužan nositi zaštitnu kacigu za vrijeme vožnje po putu?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ da 2. ☒ ne 3. ☐ prema potrebi 4. ☐ prema ličnoj procjeni
29.	<p>Od prvog sumraka do potpunog svanuća i u slučaju smanjene vidljivosti danju, vozač bicikla dužan je nositi?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ svjetliju odjeću 2. ☐ tamniju odjeću 3. ☒ svjetloodbojni prsluk 4. ☐ kacigu
30.	<p>Kakvo ponašanje djece možemo očekivati u saobraćaju na cesti?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ nepropisno ponašanje 2. ☒ nepredvidivo ponašanje 3. ☒ nepromišljeno ponašanje 4. ☐ ponašanje u skladu sa saobraćajnim propisima
31.	<p>Kako se djeca ponašaju u saobraćaju na cesti?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ ponašaju se u skladu s saobraćajnim propisima 2. ☒ nepravilno procjenjuju brzinu vozila 3. ☒ ne prepoznaju opasnost 4. ☒ ne mogu procijeniti posljedice

OBLAST: KRETANJE PJEŠAKA I BICIKLISTA

32.	<p>Obaveze pješaka prilikom kretanja po kolovozu?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ pješak se po pravilu ne smije kretati niti zadržavati na kolovozu ☐ pješak se po pravilu smije kretati kolovozom ☒ pješak je dužan da se kreće po trotoaru ili pješačkoj stazi ☐ van naselja, pješak je dužan da se kreće desnom stranom kolovoza
33.	<p>Na koji način je pravilno kretanje biciklom po cesti kada ste u grupi sa drugim biciklistima?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ ako se dva ili više vozača bicikala ili bicikla s motorom kreću u grupi, mogu se kretati jedan naspram drugog ☒ ako se dva ili više vozača bicikala ili bicikla s motorom kreću u grupi, dužni su se kretati jedan za drugim.
34.	<p>Kako se treba ponašati pješak prilikom kretanja saobraćajnim površinama?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ noću i u uslovima smanjene vidljivosti obući svijetlu odjeću ☐ noću i u uslovima smanjene vidljivosti obući tamnu odjeću ☒ provjeriti namjere vozača i kad ima prednost ☒ ne istrčavati na cestu
35.	<p>Koje su obaveze pješaka u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ kretati se trotoarom i saobraćajnim površinama ☐ pješak nema ograničenja ☒ prelaziti cestu na za to predviđenom mjestu ☒ poštivanje svjetlosnog znaka
36.	<p>Kada se kolovoz prelazi mimo obilježenog pješačkog prelaza da li pješaci imaju prednost u odnosu na vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ nemaju prednost prolaska u odnosu na vozila ☐ imaju prednost prolaska u odnosu na vozila ☐ imaju ako su u blizini škole ☐ ima ako vozilo ide sporo
37.	<p>Uzročnici koji doprinose ugroženosti pješaka u saobraćaju su:</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ nedostatak trotoara, posebnih staza, podzemnih ili nadzemnih prijelaza za pješake ☒ postavljanje stolova i tendi na trotoarima ☒ veliki broj parkiranih vozila po stazama i površinama koje su isključivo namijenjene pješacima ☐ ne postojanje prednosti prijelaza preko kolovoza u odnosu na vozila

38.	<p>Koliko često je potrebno nositi reflektujuću odjeću u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ uvijek ☐ jednom sedmično ☐ samo kad su uslovi smanjene vidljivosti ☐ samo zimi
39.	<p>Koje su najčešće greške pješaka koje dovode do smrtnog stradanja u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ nepoštivanje svjetlosnog znaka ☒ nekorištenje obilježenog pješačkog prijelaza ☐ nekorištenje pothodnika ☐ nekorištenje kacige
40.	<p>Kojim površinama se smije kretati pješak?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ trotoarom ☒ kolovozom kada to drugačije nije moguće ☒ drugom površinom određenom za kretanje pješaka ☐ samo trotoarom
41.	<p>Kako se treba ponašati pješak prilikom kretanja saobraćajnim površinama?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ uključiti se u saobraćajni tok vozila ☒ u skladu s saobraćajnim propisima ☒ ne koristiti mobitel ☒ ne ometati saobraćajni tok vozila
42.	<p>Obaveze pješaka prilikom kretanja u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ pješak je dužan da se van naselja kreće uz lijevu ivicu kolovoza ☒ pješak može da se kreće i uz desnu ivicu kolovoza ako je to za njega sigurnije ☐ pješak sebi može odabrati stranu kretanja prema želji ☒ pješak koji gura ručna kolica ili bicikl, dužan je da se kreće uz desnu ivicu kolovoza
43.	<p>Prilikom prelaska preko kolovoza pješak je dužan?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ prelaziti kolovoz najkraćim putem ☒ uvjeriti se da bezbjedno može izvršiti prelazak preko kolovoza ☒ prelaziti kolovoz preko obilježenog pješačkog prelaza ☐ prelaziti mimo pješačkog prelaza ako je udaljen više od 50m
44.	<p>Pješak smije da pređe preko kolovoza ako je obilježen pješački prelaz udaljen najmanje?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 200 m ☒ 100 m ☐ 80 m ☐ 50 m

45.	<p>Koji od navedenih su dužni da se kreću uz desnu ivicu kolovoza?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ kolona pješaka ☒ pješak koji gura bicikl ili moped ☒ lica u pokretnim stolicama ☐ pješak
46.	<p>Koje radnje pješak treba da uradi neposredno prije prelaska preko obilježenog pješačkog prelaza?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ uvjeriti se da to može učiniti na siguran način ☐ pogledati prvo na desnu pa na lijevu stranu ☒ procijeniti brzinu kretanja vozila u dolasku ☒ pogledati prvo na lijevu pa na desnu stranu
47.	<p>Na pješačkim prelazima na kojima nema svjetlosnih saobraćajnih znakova (semafora za pješake) pješak je dužan?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ obratiti pažnju na udaljenost vozila koja se približavaju ☒ obratiti pažnju na brzinu vozila koja se približavaju ☐ prelaziti lijevom stranom pješačkog prelaza ☒ ne zadržavati se na pješačkom prelazu
48.	<p>Koje su osnovne dužnosti pješaka u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ da ne koristi kolovoz za svoje kretanje ako su omogućeni uslovi za njegovo kretanje trotoarom ili bankinom ☒ da se pažljivo kreće što bliže ivici kolovoza ako koristi kolovoz za svoje kretanje i da kolovoz prelazi na obilježenim pješačkim prijelazima ☐ da kolovoz prelazi mimo obilježenog pješačkog prelaza ☒ da se kreće lijevom ivicom kolovoza na putevima van naselja jedan iza drugog
49.	<p>Na koliko metara udaljenosti se pješak sa reflektujućom pločicom površine 29 cm² može se uočiti ako su na vozilu uključena duga svjetla?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 106 metara ☐ 116 metara ☐ 126 metara ☒ 136 metara
50.	<p>Na koliko metara udaljenosti se pješak u tamnoj odjeći može uočiti?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ 26 metara ☐ 36 metara ☐ 46 metara ☐ 56 metara
51.	<p>Na koliko metara udaljenosti se pješak u svjetloj odjeći može uočiti?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 18 metara ☐ 28 metara ☒ 38 metara ☐ 48 metara

52.	<p>Šta ne smije biciklista za vrijeme vožnje?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ voziti na način koji bi umanjio stabilnost vozila 2. ☒ skidati istodobno obje ruke s upravljača 3. ☐ voziti što bliže desnoj ivici kolovoza 4. ☒ pridržavati se za drugo vozilo u kretanju
53.	<p>Zašto su vozači bicikla opasni u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ često voze sporo 2. ☒ lako mogu izgubiti ravnotežu ili stabilnost 3. ☒ mnogi bez pokazivanja namjera mijenjaju smjer vožnje 4. ☒ mnogi biciklisti ne poštuju saobraćajna pravila

OBLAST: UTICAJ UMORA, ALKOHOLA, DROGE I PUŠENJA U SAOBRAĆAJU

54.	<p>Kako vozač može direktno ugroziti bezbjednost saobraćaja?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ ukoliko vozi premoren ☒ ukoliko vozi pod dejstvom alkohola ☐ ukoliko vozi naspavan i odmoran ☒ ukoliko vozi pod dejstvom opojnih sredstava (droga)
55.	<p>Koje su očekivane greške vozača pod dejstvom alkohola?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ propisno obilaženje i preticanje ☒ nepropisno odstojanje ☒ prekoračenje ograničenja brzine ☒ nepropisno obilaženje i preticanje
56.	<p>Kako alkohol djeluje na vozača?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ tako da vozač precjenjuje svoje sposobnosti ☐ tako da vozač brže reagira ☒ tako da vozač, u pravilu, sporije reagira ☐ tako da vozač pravilno reagira
57.	<p>Kako treba postupiti vozač pod uticajem alkohola?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ nastaviti piti u toku vožnje ☒ ne smije upravljati niti početi upravljati vozilom ☐ smije upravljati vozilom ☐ razveseliti se uz još koju čašicu
58.	<p>Zbog čega je upravljanje pod dejstvom alkohola opasno?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ teže se procjenjuje odstojanje između vozila ☐ skraćuje se vrijeme reagovanja ☒ produžava se vrijeme reagovanja ☐ skraćuje se zaustavni put vozila
59.	<p>Koje posljedice mogu biti kada vozač upravljanja pod dejstvom alkohola?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ produžava se zaustavni put vozila ☒ produžava se vrijeme reagovanja ☐ lakše se procjenjuje odstojanje vozila ☐ skraćuje se zaustavni put vozila
60.	<p>Šta negativno utiče na vozačeve sposobnosti?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ psiho-aktivne supstance ☐ iskustvo ☒ alkohol ☐ tehnička ispravnost vozila

61.	<p>Vozaču je zabranjeno da započne vožnju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ ako je pod djelovanjem droga ☒ ako je umoran ☒ ako je pod dejstvom alkohola ☐ ako puši duhan prije vožnje
62.	<p>Kako droga utiče na organizam vozača?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ slabi motoriku vozača ☐ povećava pažnju vozaču ☒ sužava vidno polje vozaču ☒ produžava vrijeme reagovanja
63.	<p>Kako se ponaša vozač koji upravlja vozilom pod uticajem droga?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ sklon je agresivnosti ☐ smanjuje mu se agresivnost ☒ sklon je haluciniranju i euforiji ☒ produžava mu se vrijeme reagovanja
64.	<p>Karakteristična ponašanja vozača koji je konzumirao narkotike su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ brza vožnja ☐ umjerenost u vožnji ☒ bezrazložno i naglo kočenje ☒ prolaženje kroz crveno svjetlo
65.	<p>Dozvoljena količina alkohola u organizmu za vozača (prema ZOBS-u) je?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 0,00 g/kg ☐ 0,10 g/kg ☒ 0,30 g/kg ☐ 0,50 g/kg
66.	<p>Koja je dozvoljena količina alkohola u krvi kod vozača početnika?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ 0,00 promila ☐ 0,50 promila ☐ 0,30 promila
67.	<p>Osobine pijanog vozača su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ nekritičan ☒ samouvjeren ☒ precjenjuje svoje sposobnosti ☐ daje veću pažnju poštovanju saobraćajnih pravila
68.	<p>Koje su posljedice umora na vozača?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ povećava se pažnja ☒ produžava se vrijeme reagovanja ☒ smanjuje se vidno polje ☐ povećava se opreznost

69.	<p>Koliko u procentima UMOR uzrokuje saobraćajnih nezgoda sa smrtnim posljedicama?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 10 % 2. ☒ 20 % 3. ☐ 30 % 4. ☐ 35 %
70.	<p>Nakon 2 sata vožnje vozač treba praviti odmor u trajanju od najmanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 5 min 2. ☐ 10 min 3. ☒ 15 min 4. ☐ 20 min
71.	<p>Kako najčešće reagira umoran vozač tokom vožnje?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ presporo, ali tačno 2. ☐ netačno i presporo 3. ☒ dovoljno brzo, ali netačno 4. ☐ brzo i tačno
72.	<p>Koji su prvi znaci umora kod vozača?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ sklapanje očiju 2. ☐ drhtanje nogu 3. ☒ zijevanje 4. ☒ bockanje u očima
73.	<p>Šta povećava umor vozača za vrijeme vožnje?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ vožnja noću 2. ☐ ugodna mikroklima u vozilu 3. ☒ dugotrajna brza vožnja autocestom 4. ☒ dužina vožnje
74.	<p>Kako utiče "prejedanje" na čovjeka?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ pospješuje pospanost 2. ☐ daje više energije i bolji osjećaj 3. ☒ pospješuje umor 4. ☒ koristi našoj smanjenoj opreznosti u saobraćaju
75.	<p>Koja su moguća stanja opijenosti?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ polazna opijenost 2. ☒ lakša pripitost 3. ☒ teža pripitost 4. ☐ teško pijanstvo 5. ☒ pijano stanje 6. ☒ teži oblik pijanstva 7. ☒ komatozno stanje

76.	<p>Kako se najčešće alkohol razgrađuje iz organizma?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ kroz jetru 2. ☐ kroz gušteraču 3. ☒ kroz mokraću 4. ☒ kroz izdahnuti zrak
77.	<p>U kojem procentu jetra razgrađuje alkohol?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 50% 2. ☐ 70% 3. ☐ 80% 4. ☒ 90%
78.	<p>Na koje funkcije utiče alkohol kod vozača?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ nerazumno i nerazumljivo ponašanje 2. ☐ doprinosi samouvjerenosti 3. ☒ remeti mehanizme balansa i koordinacije 4. ☒ smanjuje mogućnosti rasuđivanja i samokontrole
79.	<p>Kako pušenje utiče na vozača prilikom vožnje?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ smanjuje koncentraciju 2. ☐ povećava vrijeme zaustavljanja 3. ☐ smanjuje vrijeme zaustavljanja 4. ☒ smanjuje opreznost
80.	<p>Koji uticaj ima duhanski dim na vozača pušača:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ smanjuje oštrinu vida 2. ☐ povećava vrijeme reagovanja 3. ☒ smanjuje mišićne reflekse 4. ☒ izaziva brže umaranje
81.	<p>Sigurnost u saobraćaju ugrožava poduzimanje kojih od navedenih radnji?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ paljenje cigarete u toku vožnje 2. ☐ duže odmaranje 3. ☒ držanje cigarete među prstima 4. ☒ otresanje pepela goruće cigarete
82.	<p>Ugljični monoksid (CO) duhanskog dima ima sljedeći uticaj:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ dovodi do postupnog trovanja organizma vozača 2. ☒ izaziva pospanost i umor 3. ☒ izaziva glavobolju i mučninu 4. ☐ dovodi do ovisnosti

OBLAST: SAOBRAĆAJNA KULTURA

83.	<p>Koji je preduslov za sigurno ponašanje učesnika u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ međusobno poštovanje ☐ agresivno ponašanje ☒ saobraćajni odgoj ☒ saobraćajna kultura
84.	<p>Koja su opće usvojena načela ponašanja (kodeksi ponašanja) u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ saobraćaj se može vršiti samo na način kojim se druge osobe i vozila ne ometaju ☒ da se ne nanosi šteta drugim osobama ☒ da se ne dovodi u opasnost zdravlje i život drugih osoba ☐ da se vozi u skladu sa ograničenjem brzine
85.	<p>Šta podrazumijevamo pod saobraćajnom kulturom?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ dio opće čovjekove kulture i odraz življenja u urbanoj sredini ☐ vaspitanje ☒ način ponašanja učesnika u saobraćaju ☒ poštivanje pravila i normi savremenog življenja od strane učesnika u saobraćaju
86.	<p>Navesti neke od elemenata saobraćajne nekulture od strane vozača?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ naglo kretanje i naglo zaustavljanje uz "škripu kočnica" ☒ upotreba sirene pri malim zakašnjenjima pri pokretanju ispred semafora ☐ pravovremeno pokretanje sa semafora ☒ vozačevi "razgovori" na raskrsnici kako sa suvozačem tako i sa putnicima ☐ gledanje u semafor na raskrsnici ☒ korištenja mobitela ☒ "podvlačenje" pod semafor
87.	<p>Navesti neke od elemenata saobraćajne nekulture od strane pješaka?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ neoprezan prelazak ceste kada nisu postojali vremensko – prostorni uslovi za siguran prelazak s obzirom na brzinu i udaljenost vozila ☒ rizičan prelazak ceste od strane pješaka mimo pješačkog prijelaza ☐ zaustavljanje na pješačkom ostrvu ☒ neopreznost pješaka prilikom kretanja operativnom površinom ceste ☐ kretanje bankinom ☒ neopreznom i kontinuiranom prelasku cijele površine ceste od strane pješaka, izraženo kod višetravnih cesta i dr.
88.	<p>Navesti neke od elemenata saob. nekulture koje su vezane za motorna vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ oštećenja pojedinih dijelova vozila ☒ posebno preuređena ("frizirana") vozila ☐ postavljanje aluminijskih felgi ☒ prekomjerna buka i ispušni gasovi ☒ neadekvatan teret na putničkim automobilima

89.	<p>Navesti neke od elemenata saobraćajne nekulture koje se mogu "pripisati" cestovnoj infrastrukturi?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ nepostojanje ivičnih traka i ivičnjaka 2. ☒ neadekvatno izvođenje ivičnjaka 3. ☐ postavljanje stupova ulične rasvjete 4. ☒ slabo izraženi elementi horizontalne signalizacije 5. ☐ postavljanje rastinja 6. ☒ neadekvatno postavljeni i nedovoljno izraženi elementi vertikalne signalizacije 7. ☒ nepostojanje adekvatnih pješačkih staza pored ceste 8. ☒ nepostojanje prinudnih prepreka za usporavanje brzine vozila
90.	<p>Navesti neke od elemenata saobraćajne nekulture koje se mogu "pripisati" saobraćajnoj okolini?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ postavljanje reklamnih panoa neposredno uz cestu 2. ☐ svjetleći saobraćajni znakovi 3. ☒ nedovoljna širina trotoara 4. ☒ postavljanje "tendi" i izloga na trotoare 5. ☒ nedovoljna uočljivost i veličina saobraćajne signalizacije 6. ☐ široki trotoari 7. ☒ nedovoljna fizička zaštita ceste 8. ☒ neadekvatno osvjetljenje ceste
91.	<p>Na čemu se mora temeljiti ponašanje učesnika u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ na međusobnom uvažavanju 2. ☐ na agresivnom ponašanju 3. ☒ na partnerskom odnosu 4. ☒ na toleranciji učesnika
92.	<p>Što znači kulturno ponašanje u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ ponašati se u skladu sa saobraćajnim propisima i pravilima 2. ☐ insistirati na prvenstvu prolaza u odnosu na druge učesnike u saobraćaju 3. ☒ uvažavanje i tolerancija prema ostalim učesnicima u saobraćaju 4. ☐ uzimanje prvenstva prolaza pješaku
93.	<p>Šta znači „defanzivno voziti“?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ voziti sa predviđanjem 2. ☒ voziti izbjegavajući rizik 3. ☐ uvijek voziti polagano 4. ☐ uvijek voziti brzo
94.	<p>Koji od navedenih su elementi saobraćajne nekulture pješaka?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ zaustavljanje na pješačkom ostrvu 2. ☐ kretanje bankinom 3. ☒ prelazak kolovoza mimo pješačkog prijelaza 4. ☒ prolazak na crveno svjetlo na semaforu za pješake

95.	<p>Koje su jedne od mjera za povećanje saobraćajne kulture?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ edukacija svih učesnika u saobraćaju 2. ☒ pomoć slijepim i invalidnim osobama koje učestvuju u saobraćaju 3. ☐ davanje važnosti vozačima u odnosu na pješake i ostale učesnike u saobraćaju 4. ☒ unaprjeđenje funkcionisanja i razvoja javnog prijevoza
96.	<p>Ponašanje u svojstvu putnika u skladu sa saobraćajnom kulturom zahtijeva?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☒ da se ne guramo u sredstvu javnog prevoza (autobusu) 6. ☐ da sjedimo na sjedištu, a ne da stojimo u toku vožnje 7. ☒ da ustupimo mjesto starijoj ili iznemogloj osobi 8. ☒ da pomognemo prilikom ulaska ili izlaska majci sa djetetom
97.	<p>Neka od načela saobraćajne kulture vozača su?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☒ smanjiti brzinu kretanja vozila ispred pješačkog prelaza 6. ☒ pri prolasku ispred škole, smanjiti brzinu i očekivati djecu 7. ☒ ustupiti prvenstvo prolaza drugim učesnicima u saobraćaju 8. ☐ voziti iznad ograničenja u blizini škola i vrtića
98.	<p>Šta se učesnicima u saobraćaju posebno stavljen u dužnost?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ da se staraju o sigurnosti djece 2. ☒ da se staraju o sigurnosti invalida 3. ☐ da se staraju sami o sebi 4. ☒ da se staraju o sigurnosti starih i nemoćnih osoba
99.	<p>Koje su osnovne dužnosti vozača motornog vozila u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ da upravlja vozilom na način da ne ošteti svoje vozilo 2. ☒ da način upravljanja vozilom prilagodi okolnostima saobraćaja 3. ☒ da vozilom upravlja tako da njime stalno i potpuno vlada 4. ☒ da je u stanju da preduzme svaku potebnu mjeru da izbjegne opasnost
100.	<p>Neka od načela saobraćajne kulture vozača motocikla su?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☒ nositi zaštitnu kacigu za vrijeme vožnje 6. ☐ voziti samo sa naočarima 7. ☒ izbjegavati nagla kočenja i startovanja 8. ☒ ne puštati ruke sa upravljača, upravljati jednom rukom i sl.
101.	<p>Da li je mobitel opasna stvar u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ da, smanjuje pozornost i koncentraciju 2. ☐ ne, nema uticaja na vozačeve sposobnosti 3. ☒ da, umanjuje mogućnost reagiranja 4. ☐ ne, zbog GPS navigacije i društvenih mreža
102.	<p>Moraju li svi putnici u automobilu vezati sigurnosni pojas?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ Da, ukoliko je isti ugrađen u automobil 2. ☐ Samo putnici koji se prevoze na prednjem sjedištu 3. ☐ Samo lica mlađa od 12 godina

OBLAST: PRUŽANJA PRVE POMOĆI

103.	<p>Šta predstavlja krvarenje?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ isticanje krvi iz krvnih sudova ☐ isticanje krvi iz pluća ☐ zgrušavanje krvi ☐ pojava crvenih fleka na tijelu
104.	<p>Šta se podrazumijeva pod prvom pomoći povrijeđenom?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ skup radnji koje poduzimaju osobe u pozivanju hitne medicinske pomoći i policije u cilju spašavanja ozlijeđenih u nesreći ☒ skup postupaka kojima se pomaže ozlijeđenoj osobi ili iznenada oboljeloj osobi na mjestu nesreće prije dolaska ekipe Hitne pomoći, liječnika ili drugih kvalificiranih medicinskih djelatnika ☐ skup potrebnih radnji u sagledavanju situacije radi evidentiranja svih ozlijeđenih u nesreći
105.	<p>Od čega se sastoji postupak oživljavanja povrijeđenog?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ vještačkog disanja ☐ uzdizanja u sjedeći položaj ☒ vanjske masaže srca
106.	<p>Koje krvarenje je najopasnije za povrijeđenog?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ vensko krvarenje ☐ kapilarno krvarenje ☒ arterijsko krvarenje
107.	<p>Koja su to osnovna pravila u pružanju prve pomoći kod hitnih slučajeva?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ ne približavati se ozlijeđenome ako time dovodi u opasnost vlastiti život ☒ uvijek prvo pomoći najteže ozlijeđenom ☒ nikad ne pomicati ozlijeđenoga ako to nije neophodno ☐ sagledati situaciju i pokušati utvrditi što se dogodilo radi evidentiranja svih ozlijeđenih ☐ što hitnije pristupiti pomjeranju povrijeđenog i zaustavljanju krvarenja ☒ uvijek je potrebno imati na umu da treba slušati zdrav razum, biti svjestan trenutnih mogućnosti i ne pokušavati učiniti previše kako se ne bi napravile pogreške ☒ uvijek je potrebno ukloniti opasnost od ozlijeđenog, a samo u iznimnim situacijama njega odmicati od izvora opasnosti ☒ osobu bez svijesti ne treba ostavljati samu

108.	<p>Šta potrebno kod ozlijeđenog prije svega uraditi?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ zaustaviti krvarenje 2. ☐ staviti sterilnu gazu na ranu 3. ☒ obezbijediti prohodnost disajnih puteva 4. ☒ uspostaviti disanje 5. ☐ podići ga u odgovarajući položaj 6. ☒ obezbijediti rad srca
109.	<p>Poredati radnje kod zaustavljanja krvarenja na vanjskim dijelovima tijela povrijeđenog?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ na ranu postaviti sterilnu gazu 2. ☐ čvrsto podvezati ranu ispod i iznad ozlijeđenog dijela 3. ☒ kružni zavoj čvrsto stegnuti i čvor postaviti iznad rane 4. ☒ na gazu staviti pakiranje zavoja iznad mjesta krvarenja
110.	<p>Ukoliko vršimo samostalno oživljavanje nakon koliko udisaja vazduha vrši se 10 do 5 pritisaka na grudni koš?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ 2-3 2. ☐ 3-4 3. ☐ 4-5
111.	<p>Koje se metode vještačkog disanja najčešće upotrebljavaju za oživljavanje povrijeđenog?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ metoda vještačkog disanja usta na usta 2. ☒ metoda vještačkog disanja usta na nos 3. ☐ metod vještačkog disanja podizanja nogu povrijeđenog 4. ☒ metod vještačkog disanja usta na usta i nos 5. ☒ metod vještačkog disanja korištenjem pomjermanja ruku
112.	<p>U kojim slučajevima se koristi metod vještačkog disanja usta na usta i nos?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ kod oživljavanja osoba kojima je ozlijeđen grudni koš 2. ☒ kod oživljavanja disanja male djece i beba 3. ☐ kod oživljavanja starijih osoba
113.	<p>Kod postupka masaže srca povrijeđenog koliko puta u minuti vršimo pritiskivanje dlanovima na donju trećinu grudnog koša?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 50-60 2. ☐ 40-50 3. ☒ 60-70
114.	<p>Šta podrazumijeva prva pomoć kod prijeloma kostiju ozlijeđenog?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ postavljanje u stanje mirovanja 2. ☐ namještanje prelomljene kosti 3. ☒ zadržavanje povrijeđenog dijela tijela u prirodnom položaju ili položaju u koji ga je postavio povrijeđeni 4. ☒ fiksiranje oba nepovrijeđena susjedna zgloba

115.	<p>Šta je potrebno učiniti kod pružanja prve pomoći povrijeđenim od opekline?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ otkloniti izvor topline 2. ☐ skinuti odjeću 3. ☐ davati osvježavajuće tečnosti - sokova 4. ☒ umotati povrijeđenog u mokru tkaninu (čaršaf ili deka) 5. ☒ smjestiti povrijeđenog u udoban ležeći položaj 6. ☒ postaviti samo sterilni zavoj 7. ☒ davati tečnosti – vode sa dodatkom kuhinjske soli
116.	<p>Kod osobe koja je jako iskrvarila imamo?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☐ povećan krvni pritisak 6. ☐ smanjen krvni pritisak 7. ☒ ubrzano i nepravilno disanje 8. ☐ usporeno disanje
117.	<p>Prelom predstavlja?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☐ odvajanje ruke od tijela 6. ☐ odvajanje noge od tijela 7. ☐ uvrtanje ruke oko svoje ose 8. ☒ prekid cjelovitosti kosti
118.	<p>Imobilizacija je?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☒ stavljanje povrijeđenog dijela tijela u stanje mirovanja 6. ☐ stavljanje povrijeđenog na bok 7. ☐ hitan transport povrijeđenog 8. ☐ stavljanje povrijeđenog u sjedeće stanje
119.	<p>Kod reanimacije, odnos disanja i masaže srca je?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☐ 1:1 6. ☐ 1:10 7. ☒ 1:15 8. ☐ 2:15
120.	<p>Čovjek normalno diše?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☐ 14-16 puta na sat 6. ☒ 12-20 puta u minuti 7. ☐ 30 puta u minuti 8. ☐ 8-12 puta u minuti
121.	<p>U kom položaju se povrijeđeni iznosi iz automobila?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☒ u položaju u kojem smo ga zatekli 6. ☐ u ležećem položaju 7. ☐ u polusjedećem položaju 8. ☐ nije bitan položaj

122.	<p>U kom položaju se transportuje osoba sa povrijeđenom natkoljenicom?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ u sjedećem položaju sa izvršenom imobilizacijom ☒ u ležećem položaju sa izvršenom imobilizacijom ☐ okrenuta na bok sa izvršenom imobilizacijom ☐ nije bitan položaj ako je izvršena imobilizacija
123.	<p>Osobe koje su jako iskrvarile prepoznajemo na osnovu?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ crvene u licu, povišen krvni pritisak ☐ usporen puls ☒ nizak pritisak, ubrzan puls, blijede ☐ hodaju i ne mogu da se smire
124.	<p>Šta predstavlja "mačije oko"?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ svjetlucavo reflektujuće tijelo na biciklu ☐ fleke nastale od opekotina ☒ siguran znak smrti ☐ pojava nastala zbog obilnijeg krvarenja
125.	<p>Broj otkucaja srca kod zdrave, normalne osobe u jednoj minuti je?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ od 50 do 90 ☒ od 60 do 80 ☐ od 100 do 120 ☐ preko 120
126.	<p>U kom položaju se transportuje osoba bez svijesti?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ u položaju u kojem smo ga zatekli ☐ u ležećem položaju ☐ u polusjedećem položaju ☒ u bočnom položaju (koma položaj)
127.	<p>Znaci prestanka disanja su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ usne su blijede ☐ modre ruke i noge ☒ unesrećeni je bez svijesti ☒ grudni koš se ne diže
128.	<p>Sigurni znaci smrti su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ prestanak disanja ☒ mrtvačke pjege ☒ mačije oko ☒ hlađenje i kočenje
129.	<p>Pri pružanju prve pomoći unesrećenom, prvo treba?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ zaustaviti krvarenje ☐ postaviti ga u ležeći položaj ☐ uraditi imobilizaciju ☐ dati povrijeđenom da pije tečnosti

130.	<p>Krvarenje iz nosa zaustavljamo tako što?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ zabacujemo glavu nazad ☒ potiskivanjem brade prema grudima ☒ stiskanjem krila nosa palcem i kažiprstom ☐ stavljanjem mokre krpe na glavu
131.	<p>Šta treba da sadrži poziv policiji u slučaju saobraćajne nezgode?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ obavijest o vrsti vozila koja su učestvovala ☒ mjesto nezgode, vrsta nezgode ☐ lični podaci povrijeđenih ☒ broj povrijeđenih i ime i prezime onog ko poziva
132.	<p>Telefonski brojevi policije, vatrogasne službe i službe hitne pomoći su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ 122, 123, 124 ☐ 121, 112, 113 ☐ 911, 922, 933 ☐ 91, 92, 94
133.	<p>Prelomi kostiju mogu biti?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ otvoreni i zatvoreni ☐ kombinovani ☐ unutrašnji i vanjski ☒ otvoreni, zatvoreni i kombinovani
134.	<p>Kontuzije su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ povrede glave ☒ nagnečenja mekih tkiva ☐ zatvorenost disajnih puteva ☐ povrede pluća
135.	<p>Kod svakog krvarenja prvo?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ napravimo digitalnu kompresiju ☐ uzimamo anamnezu ☐ izmjerimo krni pritisak ☐ čekamo hitnu pomoć
136.	<p>Trijaža je?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ učenje prve pomoći ☐ efikasno zbrinjavanje povreda ☒ određivanje povreda prema redu hitnosti ☐ postupak imobilizacije
137.	<p>Simptomi srčanog udara su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ bol u prsima, otežano disanje ☒ orošeno čelo, bijele i suhe usne ☐ bol u stomaku i krvarenje ☐ ubrzano lupanje srca

138.	<p>Hipoglikemija je?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ nizak nivo šećera u krvi 2. ☐ visok nivo šećera u krvi 3. ☐ visok nivo hormona u krvi 4. ☐ nizak nivo hormona u krvi
139.	<p>Za provjeru funkcije disanja primjenjuje se tehnika?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ gledaj - slušaj 2. ☐ gledaj - slušaj - osjeti puls 3. ☒ gledaj - slušaj - osjeti disanje 4. ☐ gledaj - slušaj - dozovi
140.	<p>Krvarenje može biti?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ trajna i privremena 2. ☐ duža i kraća 3. ☒ unutrašnja i vanjska 4. ☐ povremena i stalna
141.	<p>Šta označava pojam sterilno?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ čisto 2. ☐ vlažno 3. ☒ bez prisustva mikroorganizama 4. ☐ čisto i vlažno
142.	<p>Rana je?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ modrilo na koži 2. ☐ crvenilo na koži 3. ☐ gnojne promjene na koži 4. ☒ prekid kontinuiteta kože

OBLAST: VOZAČI

143.	Mladi vozači su? <ol style="list-style-type: none"> ☒ sposobniji ☒ zdraviji ☒ brže reaguju ☐ dobro poznaju rizike i propise
144.	Osnovne negativne karakteristike mladih vozača? <ol style="list-style-type: none"> ☒ su neiskusni ☒ su skloni rizičnom ponašanju ☐ su skloni defanzivnoj vožnji ☒ su skloni činjenju grešaka
145.	Stariji (iskusniji) vozači u pravilu? <ol style="list-style-type: none"> ☐ agresivno voze ☒ poznaju saobraćajne rizike ☒ imaju veće iskustvo ☐ imaju brze reakcije
146.	Stariji vozači u pravilu imaju? <ol style="list-style-type: none"> ☒ umanjen vid ☒ sporije reakcije ☒ problem orjentisanja u raskrsnicama ☐ naviku agresivne vožnje
147.	Koje su odlike defenzivnog vozača? <ol style="list-style-type: none"> ☒ smirenost i tolerancija ☐ samodokazivanje ☒ koncentracija i oprez ☒ pravovremeno i pravilno reagiranje
148.	Vozačko iskustvo se izražava kroz? <ol style="list-style-type: none"> ☒ broj pređenih kilometara ☒ broj sati vožnje ☒ brojem godina intenzivne vožnje ☐ način njihove vožnje
149.	Koja su opasna ponašanja vozača u saobraćaju? <ol style="list-style-type: none"> ☒ prekoračenje brzine ☐ preticanje ☒ nepoštivanje prvenstva prolaza ☒ nepoštivanje svjetlosne signalizacije

150.	<p>Nezdrave i loše navike vozača su:</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ pušenje i korištenje mobilnog telefon za vrijeme vožnje ☐ preticanje ☒ vožnja motornog vozila poslije upotrebe alkohola, lijekova i droge ☒ neprilagođavanje uslovima na cesti
151.	<p>Mrtvi vozački staž predstavlja?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ period posjeda vozačke dozvole u kojem vozači puno voze ☒ period posjeda vozačke dozvole u kojem vozači malo voze ☐ period vožnje bez posjedovanja vozačke dozvole ☐ period vožnje pod mjerom zabrane
152.	<p>Stvarni vozački staž predstavlja?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ period intenzivne vožnje ☐ period povremene vožnje ☐ period bez vozačke dozvole ☐ period za vrijeme obuke
153.	<p>Neiskusni vozači (početnici) su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ do 3 godine vozačkog staža ☒ do 5 godina vozačkog staža ☐ do 6 godina vozačkog staža ☐ do 4 godine vozačkog staža
154.	<p>Iskusni vozači su od?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 5-8 godina vozačkog iskustva ☐ 6-9 godina vozačkog iskustva ☒ 11-15 godina vozačkog iskustva ☐ preko 20 godina vozačkog iskustva
155.	<p>Iz kojih razloga su vozači stariji od 60 godina česti učesnici saobraćajnih nesreća?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ Neodgovornost ☒ Slabi refleksi ☒ Slabiji vid ☒ Slabija koordinacija pokreta
156.	<p>Žene u vožnji su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ Opreznije i samokritičnije ☐ Ofanzivniji vozači ☒ Više se pridržavaju saobraćajnih propisa ☒ Defanzivniji vozači
157.	<p>Muškarci u vožnji su?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ Oprezniji i samokritičniji ☒ Ofanzivniji vozači ☒ Češće dodaju gas i kočice ☐ Oprezniji i disciplinovaniji

158.	<p>Pripiti vozači su?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ samouvjereni, lakomisleni 2. ☐ opreznije voze, procjenjuju opasnost 3. ☒ voze prebrzo, sijeku krivine 4. ☒ žele da se ističu u vožnji 5. ☐ na vrijeme reaguju na opasnost
159.	<p>Koliko je potrebno očima da se prilagode pri prelazu iz svjetla u tamu (recimo prilikom ulaska u tunel)?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 10 sekundi 2. ☐ 5 sekundi 3. ☒ 20 sekundi 4. ☐ 15 sekundi
160.	<p>Smije li vozač motornog vozila prekoračiti ograničenje brzine radi preticanja drugog vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ Da, ukoliko nema nikoga iz suprotnog smjera 2. ☒ Ne 3. ☐ Da, ukoliko će nakon preticanja brzinu kretanja prilagoditi ograničenju 4. ☐ Da, ukoliko neće prekoračiti ograničenje više od 10 km/h
161.	<p>Koje su dužnosti lica koje se zatekne ili naiđe na saobraćajnu nesreću u kojoj ima povrijeđenih?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ Obavezno zaustavi vozilo radi pružanja prve pomoći 2. ☒ Obavijesti policiju i hitnu pomoć o saobraćajnoj nesreći 3. ☐ Napusti smjesto saobraćajne nesreće nakon ukazivanja prve pomoći 4. ☒ Sačekati ovlaštena lica i po potrebi prevući povrijeđena lica u najbližu bolnicu
162.	<p>Prema kojim se učesnicima u saobraćaju vozač treba odnositi s povećanim oprezom?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ prema vozačima koji poštuju pravila 2. ☒ prema biciklistima 3. ☒ prema vozačima mopeda 4. ☒ prema pješacima
163.	<p>Prema kojim se učesnicima u saobraćaju vozač ne smije bez opreza pouzdati u načelo povjerenja?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ prema djeci 2. ☐ prema učesnicima drugog spola 3. ☒ prema osobama koje su vidno pod utjecajem alkohola 4. ☐ prema odraslim osobama

164.	<p>Što vozač mora neprekidno procjenjivati za vrijeme vožnje?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ uslove vožnje ☐ koliko dugo može telefonirati ☒ namjere ostalih učesnika u saobraćaju ☒ nivo opasnosti
165.	<p>Kada vozač reagira brže?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ kad je umoran ☐ kad je pod utjecajem alkohola ili droga ☒ kada posjeduje potrebne vještine ☐ kada telefonira

OBLAST: FAKTORI BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA

166.	<p>Koji su osnovni faktori bezbjednosti saobraćaja?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ Čovjek, vozilo 2. ☐ Sigurnosni pojas, alkohol 3. ☐ Brzina, preticanje 4. ☒ Put, okruženje
167.	<p>Šta može nastupiti prilikom prolaska motornog vozila kroz zakrivljenost ceste?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ klizanje 2. ☒ zanošenje 3. ☒ prevrtanje 4. ☐ kočenje
168.	<p>U kojem procentu je čovjek kao faktor bezbjednosti odgovoran za saobraćajnu nesreću?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ oko 65% 2. ☐ oko 80% 3. ☒ 60-70% 4. ☐ oko 75%
169.	<p>Način ponašanja i reagovanja čovjeka u saobraćaju zavisi od?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ potrebnog stepena obučenosti 2. ☒ potrebne brzine prenošenja informacije 3. ☒ tjelesne i zdravstvene sposobnosti i stabilnog emocionalnog stanja 4. ☐ navike
170.	<p>Od ukupnog broja saobraćajnih nesreća koliko procentualno su krivi put, vozilo i okruženje?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ 30-40 % 2. ☐ oko 10% 3. ☐ oko 20% 4. ☐ oko 25%
171.	<p>Iz kojih razloga je čovjek uzročnik saobraćajnih nesreća?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ Neispravnost kočionih sistema 2. ☒ Neiskustvo 3. ☒ Konzumiranje alkohola, droga... 4. ☐ Nepoznavanje karakteristika vozila
172.	<p>Koja se grupa vozača ističe po učestalosti saobraćajnih nesreća?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ vozači od 24 – 34 godine starosti 2. ☐ vozači od 34 – 44 godine starosti 3. ☒ vozači od 45 – 65 godine starosti

173.	<p>Iz kojih razloga su mladi vozači česti učesnici saobraćajnih nesreća ?</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. ☒ Neodgovornost 6. ☐ Slabi refleksi 7. ☒ Ne razmišljaju o posljedicama 8. ☒ Nepoštivanje saobraćajnih propisa
174.	<p>Koliko je potrebno očima da se prilagode pri prelazu iz tame na svjetlo (recimo prilikom izlaska iz tunela)?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ 5 sekundi 2. ☐ 7 sekundi 3. ☐ 9 sekundi 4. ☐ 12 sekundi
175.	<p>Koji su aktivni elementi bezbjednosti vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ uređaji za upravljanje i kočenje 2. ☐ vrsta pogonskog goriva 3. ☒ uređaji za osvjetljavanje i boja vozila 4. ☐ vrsta vozila
176.	<p>Da li je rizik od povreda ili smrti prilikom saobraćajne nesreće veći kod lakših vozila ili kod težih vozila?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☒ lakša vozila 2. ☐ teža vozila 3. ☒ zavisi od brzine kretanja vozila 4. ☐ rizik je isti
177.	<p>Šta je to širina vidnog polja vozača?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ prostor kojeg vozač vidi na unutarnje ogledalo 2. ☐ uočavanje prostornih odnosa u saobraćaju 3. ☒ prostor kojeg vozač vidi bez pomicanja očiju 4. ☐ prostor kojeg vozač vidi u vozilu
178.	<p>Pri brzini od 100 km/h vidno polje vozača je samo?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ 30° 2. ☒ 40° 3. ☐ 50° 4. ☐ 60°
179.	<p>Šta se događa sa širinom vidnog polja pri povećanju brzine?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ povećava se 2. ☒ smanjuje se 3. ☐ ostaje ista 4. ☐ mijenja se

180.	<p>Za koliko će se rizik povreda vezanog putnika povećati pri sudarnoj brzini 50 km/h, nego pri brzini 30 km/h?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 2 puta ☒ 3 puta ☐ 4 puta
181.	<p>Za koliko sekundi reaguje vozač ako nije očekivao pojavu opasnosti?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 0,4-0,6 sekundi ☐ 0,2-0,3 sekundi ☒ 0,8-1,2 sekundi
182.	<p>Šta utiče na način ponašanja i reagovanje čovjeka u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ stepen obučenosti ☐ stanje tehničke ispravnosti vozila ☒ brzine prenošenja informacije ☒ tjelesne i zdravstvene sposobnost i stabilnost emocionalnog stanja
183.	<p>Kakav ima uticaj raspoznavanja zvuka na sigurno kretanje u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ utiče na pravovremeno skretanje pažnje na opasnost ☒ povećava opreznost i mogućnost adekvatnog reagovanja ☐ utiče na dobru percepciju okoline
184.	<p>Koji se izrazi koriste za pojam pažnje?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ selektivna pažnja ☐ pokretljivost ☐ pospanost ☒ mentalna koncentracija ☒ budnost ☒ aktivacija
185.	<p>Koja je uloga emocija na vožnju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ objektivnost opažanja ☐ objektivnost shvatanja ☐ objektivnost razumijevanja
186.	<p>Kakav je uticaj vremenskih prilika na sigurnost vožnje?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ na mogućnost uočavanja ☒ na mogućnost zaustavljanja ☐ na pokretljivost ☒ na stabilnosti vozila ☐ na mogućnost ostvarenja brzine ☐ na okretljivost
187.	<p>Za koliko sekundi reaguje vozač na očekivanu opasnost?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ 0,4-0,6 sekundi ☐ 0,2-0,3 sekundi ☐ 0,8-1,2 sekundi

188.	<p>Koliki će put preći vozilo u naseljenom mjestu od momenta uočavanja iznenadne opasnosti do vremena reagovanja trijeznog vozača ako se vozilo kreće brzinom 22 km/h više od dozvoljene (više od 50 km/h)?</p> <p>5. ☒ 20 metara 6. ☐ 25 metara 7. ☐ 30 metara 8. ☐ 35 metara</p>
189.	<p>Koliko najmanje odstojanje treba da drži vozač kada se kreće iza drugog vozila?</p> <p>5. ☐ 1 sekundu 6. ☒ 2 sekunde 7. ☐ 3 sekunde 8. ☐ 4 sekunde</p>
190.	<p>Šta utječe na pravovremeno uočavanje saobraćajne situacije?</p> <p>1. ☒ sposobnost vozača 2. ☐ vrsta vozila 3. ☒ vrsta i uočljivost saobraćajne situacije 4. ☒ brzina vožnje</p>
191.	<p>Na bosanskohercegovačkim cestama u toku 2018. godine život je izgubilo?</p> <p>1. ☐ 141 osoba 2. ☐ 130 osoba 3. ☐ 6 osoba 4. ☒ 277 osoba</p>
192.	<p>U toku 2018. godine na cestama Tuzlanskog kantona broj poginulih osoba iznosi?</p> <p>1. ☒ 28 2. ☐ 182 3. ☐ 1.716 4. ☐ 3.132</p>
193.	<p>Koliko iznosi prosječna smrtnost u saobraćajnim nezgodama u BiH?</p> <p>1. ☒ više od 7 poginulih na 1000 saobraćajnih nezgoda 2. ☐ više od 4 poginulih na 1000 saobraćajnih nezgoda 3. ☐ više od 6 poginulih na 1000 saobraćajnih nezgoda 4. ☐ više od 5 poginulih na 1000 saobraćajnih nezgoda</p>
194.	<p>U toku 2018. godine najveći broj saobraćajnih nezgoda u BiH zabilježen je na?</p> <p>1. ☐ magistralnim cestama 2. ☐ regionalni ceste 3. ☐ lokalnim cestama 4. ☒ ulicama u naselju</p>

195.	<p>Koliko ljudi u svijetu smrtno strada u saobraćajnim nezgodama?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 15 hiljada ☐ 800 hiljada ☐ 1 milion ☒ 1,2 miliona
196.	<p>Zbog čega najčešće stradaju ljudi u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ zbog straha ☒ zbog greški pojedinaca u saobraćaju ☒ zbog svog neiskustva ☒ zbog neopreznosti
197.	<p>Koji su glavni uzroci velikoj izloženosti smrtnosti mladih u saobraćaju?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ oduzimanje prvenstva prolaza na pružnom prijelazu ☒ sklonost agresivnom ponašanju ☒ sklonost poduzimanju rizičnih radnji, samoisticanju i precjenjivanju sposobnosti ☒ nezrelost
198.	<p>Koji su najčešći uzročnici izazivanja saobraćajnih nezgoda?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ neiskustvo i loše vještine vožnje ☒ vožnja neprilagođenom brzinom ☒ vožnja pod utjecajem alkohola i droga ☐ vožnja brzinom prilagođenom uslovima vožnje
199.	<p>U kojim slučajevima se učesnik u saobraćajne nezgode u kojoj je netko izgubio život ili je ozlijeđen ili je nastala veća materijalna šteta može privremeno udaljiti?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ samo radi pružanja pomoći osobama ozlijeđenim u nezgodi ☒ radi pozivanja policije ☐ samo radi pozivanja vatrogasne službe ☒ ako mu je samome potrebna ljekarska pomoć
200.	<p>Čime se obilježava mjesto saobraćajne nezgode?</p> <ol style="list-style-type: none"> ☒ sigurnosnim trokutom ☐ crvenom tkaninom ☐ crvenom pločom dimenzija 50x50 cm ☐ nema potrebe obilježavati
201.	<p>Učešće djece u ukupnom broju poginulih u saobraćajnim nezgodama kreće se:</p> <ol style="list-style-type: none"> ☐ 2.5 do 5.5% ☒ 3.5 do 7.5% ☐ 5 do 10% ☐ preko 10 %

KVIZ ZNANJA

IZ OBLASTI SIGURNOSTI U SAOBRAĆAJU
I SAOBRAĆAJNE KULTURE

W: www.kvizznanja.ba
E: colosseum@colosseum.ba
Colosseum doo
Dr. Milana Jovanovica 6.

Tuzla, 75000

Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja TK
Ministarstvo obrazovanja i nauke TK
Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona
Ministarstvo unutrašnjih poslova TK

